

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 500 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugos-
laviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stoip. peti-vrsta
mail oglas po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po 2 D-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondelke in
dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2030, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celovni
račun: Ljubljana štev. 10.350 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Dr. Lojze Čampa — Belgrad.

Zakaj lastni fiskovni urad?

I.

Bilo je med vojno, ko je prišla Nemčija v dnehi osamljenosti in stiske do sicer pozne- ga, a vendar zelo poučnega spoznanja, da se je namreč posvetilo inozemski poročevalski službi v izvoznem in uvoznem ter najširšem smislu besede — tiskani besedi — premalo pažnje. Blokada njenih nasprotnikov je bila tudi v tem oziru popolna. Telefonska žica je bila pretrgana; kablji je bila odrezana do- vodna sila, državne oblasti in zasebniki pa od nekdanj niso dali veliko na to, da bi s tiskom, telefonom in radijem delujoča protinemška propaganda kaj zalegla, ko so pa pruske čete že desetletja samo zmagovala. Zenijalnemu državniku, organizatorju in dalekovidnemu presojevalcu razmer Erzbergerju je bilo do- ločeno, da je začel organizirati sredstva in od- pirati cilj domačim ljudem: Velike last- ne propagande je treba, veliko last- nih zastopnikov v inozemstvu rabimo, veliko našega mišljenja in naših vesti je treba raz- trositi med svet! Ideja je bila povsem narav- na; končno tudi ni manjkalo sredstev in s po- sobnih mož. Stvar pa je le bila v mnogem zamujena in prepozna, ker se desetletno si- stematično delo tujih držav ne da parirati s kratkim izbruhom, četudi je načrt še tako ženjal.

Zanimivo je zasledovati, kako je ta sku- nja vplivala na nadaljnji razvoj nemških ofi- cijoznih, zasebnih in oficijelnih časniških, ozir. tiskovnih birojev in agencij. Nemčiji namreč kljub gori omenjeni pomanjkljivosti ne moremo odrekati, da bi se bila v zunanji službi popolnoma zanemarila. Imela je dobro prosperujoč oficijozen Wolffov urad; tendence industrije je razširjala Telegraphen-Union; centralna in pokrajinske vlade so imele dobro organiziran poročevalski aparat; končno je imel nemški tisk finančno dobro stojišče, v svetu dobro poznana tiskarska podjetja, ki so lahko vzdrževala lastna zastopstva v vseh glavnih evropskih mestih, ki so lahko plače- vala telefonske in brzojavne pristojbine in ki so končno širila nemško mnenje v tujini, ozi- roma korigirala tuja. Toda ves ta aparat ni bil zdaleka kos Parizu in Londonu. Skušnje predvojne in povojne časa so jih izužile, da je treba samostojnosti in konkurenčne spo- sobnosti, da mora s širjenjem lastnih vesti živeti domača država v drugih državah, ozi- roma, da je iz njih poročati v domovino v po- litičnem smislu v prvi vrsti to, kar gre do- mačim interesom v prid. Zato pa je treba daleč razpredene samostojnosti. Zato se je vnela n. pr. zelo ostra debata, ko je nemški Wolffov urad, ko so si londonski Reuter, pa- riški Agence-Havas in Wolff v posebni po- godbi razdelili interesne sfere in prišel v gotovo odvisnost od Londona in Pariza. Časni- karski kader je zahteval revizijo in tudi iz univerzitetnih krogov so se oglasili Katoni: Nam je treba v poročevalski službi popolne samostojnosti!

Vprašanje dobro organiziranega pre- s-biro-a je buknilo tudi v novo nastalih državah. Tako je n. pr. Češkoslovaška takoj osnovala svojo ČTK, ki daje češkoslovaškim listom do- mače, v prvi vrsti pa vesti iz zunanjega sveta. Podonavski nasledstveni državi sta take agen- ture ohranili še iz prejšnjih časov. Položaj pa, v katerem se je znašel naš jugoslovanski tisk, je bil z eno besedo nesamostojen.

Kar se tiče slovenskega tiska, je oti v večini in je odvisen od Avstrije; bo- diši od dunajskega Korrr-biroa ali njegove po- družnice v Gradcu, ali poročil kakega dunaj- skega časniškega koncerna, oziroma raj- hovskih filijalk na Dunaju, ali pa Prager Presse. Nesamostojen položaj imajo v tem oziru tudi hrvatski listi. Ti so enako odvisni od tujih agentur. V Belgradu položaj ni dru- gačen, da o strogo provizionalnem tisku niti ne govorimo.

Med jugoslovanskimi časopisnimi podjetji pa brez dvoma ni nobenega, ki bi moglo vzdrževati vsaj v vseh glavnih evropskih cen- trih svoje pisarne in svojo specielno poro- čevalsko službo. Kar se tiče zunanjih vesti, smo se torej znašli v čudni situaciji: Dajale so nam jih tuje, zasebne ali oficiozne agenture. Če se pa pomisli, da ima vsaka izmed njih svojo tendenco, zlasti pa oficiozne, potem je na dlani, da smo objavljali tudi tuje tendence. Tendence sicer ni treba, da bi se videla v vsakem poročilu, ker je vsako poročilo tudi ne prenese. Tudi je res, da se v ljuti tekmo- valni borbi za vest v inozemskih središčih na časniškarski borzi poročil končno vendarle iz-

Sporazum železn. strokovnjakov

Za direktne tarife med Češkoslovaško in Jugoslavijo - Popoln uspeh mednar. žel. konference

Ljubljana, 27. febr.

Včeraj je uspešno zaključila svoje delo dvo- dnevna konferenca železniških uprav Jugosla- vije, Češkoslovaške, Avstrije in Madjarske v Ljubljani. Omeniti moramo, da je konferenca razpravljala o ureditvi direktnih tarifnih odno- šajev za prevoz blaga med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter da ni šlo za ureditev izključno jadranskih tarif. Delegati madjarskih in avstrijs- kih železnic so se konference udeležili kot za- stopniki držav, ki so zainteresirane pri tranzit- nem prometu. Načelnik komercialnega oddelka glavne direkcije državnih železnic g. dr. Drago- mir Marković je dal časnikiarjem o pomenu in uspehih konference naslednje pojasnilo:

»Dne 26. in 27. februarja 1929 se je vršila v Ljubljani v palači oblastne direkcije državnih železnic konferenca češkoslovaško-jugoslovanske tarifne zveze, ki je imela nalogo, da končno določa načela, po katerih naj bi se izdelala di- rektna tarifa za prevoz blaga med Češkoslo- vaško in Jugoslavijo.

Ta tarifa bo velikega pomena za razvoj go- spodarskih razmer v obeh državah, ki so že dalj časa zahtevale te tarife in je bila ta zahteva iz- ražena v trgovinski pogodbi, sklenjeni med Če- hoslovaško in našo državo.

Direktna tarifa bo nudila izvoznikom in uvoznikom obeh držav dvojno korist: 1. Naši pridobitniki bodo z lahkoto mogli ugotoviti, na podlagi nove tarife najcenejše postavke za posa- mezne relacije, po katerih nameravajo transpor- tirati svoje blago.

2. Ta direktna tarifa bo pomenjala gotovo znižanje napram normalnim tarifom, ker je vsaka sodelujoča železniška uprava za to tarifo odobrila gotov popust od svoje normalne ta- rife.

Kakor železniški upravi, tako tudi pridobit- niki obeh držav pričakujejo od te direktne tarife, da bo ugodno vplivala na nadaljni razvoj me- sebojnih gospodarskih zvez.

Tudi ta tarifa bo s svoje strani prispevala, da postanejo zveze med obema bratskima naroda- ma in zavezniškima državama še tesnejše.

Na sami konferenci se je obravnavalo mno- go vprašanj, od katerih so bila naslednja naj- važnejša.

1. Vprašanje popusta, ki so ga posamez- ne železniške uprave nameravale dati na raz- polago za to direktno tarifo.

2. Vprašanje kvotizacije, to je razdelitve prometa.

To vprašanje je bilo najtežje in je izpol-

nilo skoro vso konferenco, ki je trajala dva dni. Rešitev tega vprašanja je bila zato težka, ker so bili interesi vsake posamezne želez- niške uprave nasprotni interesom drugih uprav, ker ima ta razdelitev prometa naj- večji vpliv na dohodke železnic. Bila je torej naloga konference najti solucijo, ki bo enako in kolikor možno zadovoljila upra- vičenim zahtevam vsake posamezne železni- ške uprave.

Konferenci se je posrečilo, da je to vpra- šanje, na katerem se je delalo od junija me- seca 1. 1928 dalje, povoljno rešila.

3. Kot tarifska valuta je bila določena če- škoslovaška krona in to zato, ker se bo ta direktna tarifa izdelala na podlagi češkoslo- vaško-avstrijske, oziroma češkoslovaško-mad- jarske direktne tarife, ki tudi določata kot tarifno valuto češkoslovaško krono. Za pred- mete, ki se bodo izvažali iz naše države in za katere je treba vozarino plačati v naprej (frankirati), je uvedena dinarska valuta.

V tarifo pridejo vse one vrste blaga in vse one postaje, za katere se bo na podlagi dosedanjih izkušenj ugotovilo, da obstoja ta potreba. Naravno pridejo v to tarifo tudi vse vrste blaga in vse one postaje, za katere bi se pokazala potreba.

Ta tarifa bo obsegala tudi postavke za na- ša pristanišča. Naši delegaciji je uspelo doseči privoljenje vseh ostalih zainteresiranih že- lezniških uprav, da so koncedirale v tej tarifi iste olajšave, kakor jih dajejo v tako zvani jadranski tarifi pristaniščema Trstu in Reki.

Konferenca, ki se je vršila sedaj v Ljub- ljani, pomenja nadaljevanje konference, ki je bila sredi meseca junija 1. 1928. Tedaj delegati vseh držav niso prišli do sporazuma v nekaterih glavnih vprašanjih. Ljubljanska konferenca pa se je zaključila s popolnim sporazumom vseh delegacij.

Konferenca je ugotovila le načela, po ka- terih naj se tarifa dela. Tarifo samo pa bo v detajlih izdelala posebna tarifna komisija. Ta tarifa bo veljala eno leto, nato pa se bo na po- dlagi ljubljanskih zaključkov in doseženih izku- šenj sestavila nova tarifa.

Delegati tujih držav so nam izjavili, da so se ves čas svojega bivanja v Ljubljani počutili prav ugodno. Snoči so se odzvali povabilu Na- rodnege gledališča ter prisostvovali predstavi v operi.

Avstrijski in madjarski delegati so odpoto- vali ponoči, češkoslovaški pa odpotujejo danes.

Zahteve pravoslavni

Belgrad, 27. febr. (Tel. >Slov.<) Tu se mu- di velika deputacija zastopnikov cerkvene, šolske in občinske uprave v Bosni in Herce- govini, ki jo vodijo Stjepan Jocić, duhovnik pravoslavne cerkve Marašević iz Tuzle, in Jo- van Tuta iz Mostarja. Delegacija se je včeraj in danes zglasila pri ministrih iz Bosne in Hercegovine Krulju in Srškiu. Danes je ob- iskala patriarha pravoslavne cerkve. Pri tej priliki mu je izročila spomenico, v kateri od- ločno protestira proti tistemu delu zakonske- ga načrta o pravoslavni cerkvi, v katerem se govori, da pripade vsa oblast, ki se tiče uprave cerkvenega šolskega premoženja, škofom ozir. vrhovni cerkveni oblasti. Ljudstvo v Bosni in Hercegovini je od pamtiveka samo upravljalo to premoženje in je samo volilo odbor in pred- sednika. Spomenica zahteva, da ostane tudi nadalje v rokah cerkvenoškolskih odborov, ki se naj volijo, kakor doslej.

Deputacija je zahtevala, da jih sprejme tudi predsednik vlade. Ker pa je predsednik vlade bolan, se je njihov obisk odložil.

Danes so se ti bosansko-hercegovinski pravoslavni delegati zglasili pri delegaciji, ki je prišla iz Vojvodine. Z njo so se sporazu- meli, da bodo v vprašanjih avtonomije pravo- slavne cerkvene občine nastopili skupno. Zelo značilno je, da sta obe delegaciji poudarili, da ne predstavljata ljudstva, ampak celokup- no pravoslavno duhovščino. Delegacija je po- sebno naglašala, da je premoženje cerkvenih občin zelo veliko in da razpolaga sarajevska občina z 20 milijoni, mostarska pa s 100 mil- joni Din.

Glede zakona, ki naj bi uredil medver- ske odnose in odnose med posameznimi cerkvami: katoliško, pravoslavno, židovsko in protestantsko, je Vaš dopisnik v ministrstvu za vere zvedel, da je pripravljen ves materi- jal. Ministristvo ver ima vse akte, ki so jih poslali cerkveni zastopniki. Ministristvo si je samo pridržalo končno odločitev o tem, kako naj izpade vsak posamezni zakon. Ko bo do- ločena končna podlaga in ko bo gotov zakon- ski načrt o posameznih cerkvah, bo ministristvo vse te načrte poslalo tistim ministristvom, ki pridejo pri tem v poštev, agrarnemu, prosvet- nemu, kmetijskemu, da se v tistih točkah, ki spadajo v njihovo področje in pristojnost, izja- vijo. Nato se pričakuje, da bodo ti zakoni proglašeni.

Več zanimanja za naše izseljence

Dr. Milorad Stražnicki, naš novo imeno- vani poslanik v Buenos Airesu, je dal dopis- niku »Vremena« daljšo izjavo o prilikah na- ših izseljencev v Južni Ameriki. Iz njegove zanimive izjave posnemamo: Obžalujem, da posveča naša javnost izseljeniškem vpraša- nju premalo pozornosti. Naši ljudje, zlasti v prekoceanskih deželah, kažejo žilavost in zdržnost našega plemena in voljo za plodo- nosno delo in zato bi mogli biti tudi za nas nad vse aktualni.

Odveč pa je tudi dokazovati, da so južno- ameriške države dežele velike bodočnosti. Za- to je treba tem državam posvečati vso pozor- nost. Te države dobivajo vedno večji pomen posebno po omejitvi izseljenišstva v Združene države Severne Amerike. Naseljevanje v teh državah vedno bolj raste in je že zavzelo tako velik obseg, da tudi v Južni Ameriki mislijo na omejitve naseljevanja.

Tem intenzivnejši stiki z državami Južne Amerike pa so nam potrebni tudi vsled tega, ker se vedno bolj razvija naša trgovina z Južno Ameriko. Na vsak način moramo skle- niti trgovinske pogodbe s Južnoamerikimi državami in istočasno izvršiti popolno reorga- nizacijo naše konzularne službe. Tako nima- mo mi svojega zastopnika, niti častnega ne, v Urugvayu, ki je danes ena najboljših napre- dnih in urejenih držav v Južni Ameriki. S svo- jim delom in sposobnostjo še niso naši izse- ljenci nikjer tako utrdili in pokazali tako ve- like sposobnosti naše rase kot v Južni Ame- riki. To dokazujejo imena Mihanovića, Petri- novića, Baburice, Lušića, Mitrovića in mnogih drugih, ki zavzemajo najuglednejše položaje v teh državah. Pri predzadnjih volitvah je sko- raj postal sin našega izseljenca Lušića pred- sednik republike v Urugvayu. Manjkalo mu je samo 300 glasov.

Vprašanje stanovanjskega zakona

»Vreme« piše:

Poleg ostalih aktualnih vprašanj se v mini- strstvu za soc. politiko proučuje tudi vprašanje o podaljšanju stanovanjskega zakona. Sedanji zakon velja do 1. maja. Z njim so uvedene male omejitve nad svobodnim razpolaganjem s stano- vanji. Te omejitve so vsako leto manjše s ten- denco, da se čisto odpravijo. Sedaj so uvedene omejitve samo nad nehigijenski stanovanji in zgradbami. Nastaja vprašanje, ali se naj te ome- jitve čisto odpravijo ali pa naj spremenjene ve- ljajo še naprej.

V ministristvu za soc. politiko zbirajo mate- rijal v svrhu pravilne rešitve tega vprašanja. Merodajni faktorji v ministristvu še niso izdelali nobenega stališča. Oni samo proučujejo pro- blem. Zaslilišali bodo najprej vse kompetentne kroge, potem pa bo padla definitivna odločitev.

Nekateri so mnenja, da več ne vlada stano- vanjska druginja in da so odpadli vzroki, ki so diktirali sprejem dosedanjih zakonov in da bi mogel stanovanjski zakon čisto odpasti. Tudi v ministristvu za soc. politiko nekateri to mnenje zastopajo. Toda razširjeno je tudi mnenje, da treba podaljšati omejitev svobodnega razpolo- ganja z nehigijenski stanovanji, da bi se

cimi nekaj, kar vsaj približno odgovarja de- janskemu stanju. Pomisliti pa je treba, da vest predaja končno vendar le človek, ne samo z gotovo subjektivno presojo, ampak tudi na- logo, ki mu jo nalaga njegova država, oziroma družba, za katero dela in pomisliti je treba, da ni potrebno, da bi bila tendenca razbrana v vrstah, ker je lahko tudi med vrsticami.

Če bo presbiro, kakor se trdi na kratko, da bo nas informiral iz inostranstva in infor- miral inostranstvo, organiziral v širokem ob-

tako hišni gospodarji prisilili, da čimpreje uredi svoja stanovanja v smislu higijenskih zahtev. Pristaši tega nazora zagovarjajo to svoje mne- nje bolj iz zdravstvenih, ko pa iz razlogov stano- vanjske druginje.

Obstoji pa še eno mnenje, s katerega se presoja vse to vprašanje. To je vprašanje od- redb, ki naj jih izvrši ministristvo za socialno politiko s pomočjo občinskih uprav, da bi se zgradilo čim več majhnih higijenskih stano- vanj za revne rodbine.

Ministristvo bo vztrajalo pri vseh svojih dosedanjih odredbah in jih bo verjetno še raz- širilo.

Seveda beleži »Vreme« v prvi vrsti belgraj- ska mnenja, kar pripominjamo. Vest »Vremena« pa dokazuje, da še ni gotovo, če bo stanovanjski zakon čisto odpravljen in zato smo zabeležili vest »Vremena«.

Minister Drinković v Zagrebu

Zagreb, 27. febr. (Tel. Slov.) Kakor se je zvedelo, bi imel priti v četrtek ali najkasneje v petek v Zagreb minister za socialno politiko dr. Mate Drinković. Pri tej priliki bi prisostvoval konferenci, ki bo obravnavala uredbo o zapi- ranju in odpiranju trgovin, ki je sklicana za 2. marca.

segu poročevalsko službo iz zunanjega sveta in služil z njo domačemu tisku, bo izvršil ve- liko državno delo. In če bo uspešno poučeval inostranstvo o naših razmerah ter tako pari- lal vestem, ki jih razširjajo nam sovražne agenture, bo predstavljaj najučinkovitejšo na- šo državo v tujem svetu in v pravi luči. S tem pa, da postavi zunanjo poročevalsko službo na lastne noge, bo otvoril novo dobo naše časn- karske in propagandne zgodovine.

Naši predvojni dolgovi Franciji

V »Politiki« *je objavil bivši finančni minister dr. Milan Stojadinović dva članka, v katerih podaja zgodovino vprašanja naših predvojnih in vojnih dolgov Franciji. Iz njegovega poučnega članka posnemamo glavne misli in podatke:*

Za plačilo vojnih dolgov ni nikdar pokazala francoska vlada tega zanimanja in vneme, ko za plačilo predvojnih. Lastniki obveznic teh dolgov so mnenja, da morajo biti vsi ti računi plačani v zlatu in ne v papirju. Da bi s svojo zahtevo lažje prodrli, so osnovali poseben odbor, ki je štel ob svoji ustanovitvi (7. dec. 1925) 100.000 članov. Ko je pričel padati frank in je izgubil v teku treh mesecev eno petino svoje vrednosti, so Francozi še bolj silili na ureditev plačevanja predvojnih dolgov. Vršila so se zato pogajanja med našo vlado in lastniki zadolžnic. L. 1927 v novembru je dr. Voja Marinković izjavil, da se bo plačilo predvojnih dolgov rešilo potom arbitraže pred stalnim mednarodnim sodiščem v Haagu. Dostavil pa je, da ta razsodba ne bo za našo državo obvezna, temveč, da se bo na njeni podlagi skušal ustvariti sporazum. Če bi zmagalo francosko stališče, potem bi popustili Francozi, če bi zmagalo jugoslovansko, pa bi popustili mi. Lani je prišla vsa zadeva pred haško sodišče. Vsled obolevosti enega člana sodišča pa je odloženo vprašanje do junija t. l. S tem je dana še enkrat možnost, da se reši vprašanje s sporazumom in ne s sodbo. Potom pogajanj, a ne potom sodbe, so enako vprašanje rešile Bolgarska, Turčija in Romunija, in sicer na ta način, da se prične plačevati z gotovim procentom v zlatu (okoli 40 odstotkov), in da potem ta procent stalno raste in da doseže v približno 20 letih polno vrednost.

Pri nas se vodi spor v glavnem zaradi petih srbskih državnih posojil, od katerih je bilo prvo sklenjeno l. 1855, zadnje pa l. 1913. V našem gre za

910.792.000 frankov.

Po že izvršenih amortizacijah in anuitetah znaša sedaj ta vsota

760.620.000 frank., anuitete pa 44.239.800 frank.

Za te anuitete plačujemo v francoskih papirnatih frankih letno 88.000.000 Din. Če bi pa obveljalo francosko stališče, pa bi morali plačevati 440.000.000 Din.

Pri predvojnih dolgovih gre torej za to, če priznamo kot kapital dolžne vsote 1680 milijonov ali pa 8400 milijonov Din. V pogledu kapitala gre torej za milijarde, v pogledu anuitet pa za stotine milijonov. Glede vojnega dolga pa gre spor med 3800 milijonov in 19.000 milijonov Din.

Če k tem vsotam vzporedimo naš državni proračun, v katerem so se tekom desetih let anuitete za državne dolgove povečale od 96 milijonov na 868 milijonov Din, potem se jasno vidi, kako ogromen pomen za naše državne finance ima ureditev francoskih dolgov.

Plazovi ovirajo promet

Toplo vreme in tudi dež povzročata še vedno mnogo plazov, ki se vale na proge.

Najhujše je bila včeraj prizadeta proga Maribor—Dravograd. V torek ob 9 zvečer sta dva velika plazova zasula progo med Falo in St. Lovrencem na Pohorju, dva plazova pa progo med St. Lovrencem in Breznom. Promet na tej progji je bil prekinjen od 9 zvečer pa včeraj do 6 jutraj, ko je bila proga očiščena.

Včeraj ob 1 popoldne je zasul nov plaz progo med Falo in St. Lovrencem. Plaz je bil 10 metrov širok in 2 metra visok. Proga je bila ob tričetrt na tri prekinjena. Osební vlak je imel radi tega pol ure zamude.

Med Zidanim mostom in Celjem se je včeraj posrečilo odkriti še drugi tir, tako da se na tej progji vrši sedaj normalen dvotiren promet.

Včeraj opoldne so plazovi zasuli tudi tir na bohinski progi in sicer pri znanem nevarnem mestu blizu Soteske. Točno ob 12 je tu zagrmel na progo 24 metrov dolg in tri metre visok plaz, deset minut kasneje pa se je 100 metrov vstran vsul na progo drugi plaz, 20 m širok in 1 meter visok. Progo so očistili že do tričetrt na dve.

Vlaki vozijo v splošnem brez zamud. Le včerajšnji Orient-ekspres je prišel v Ljubljano s peturno zamudo, belgrajski brzovlak pa z zamudo ene ure. Promet se naglo izboljšuje, dovoz vagonov je normalen in tudi dovoz premoza se izboljšuje. Do prihodnjega tedna upajo, da bodo odpravljene tudi vse restrikcije v brzovoznem prometu ter zopet uvedli ukinitve brzovlake, tako tudi brzovlak Belgrad—Zidani most—Dunaj. Naglo se poboljšuje tudi tovarni promet.

Stanje našega prometa

Belgrad, 27. febr. (Tel. Slov.) Stanje prometa je to-le: Povsod je južno vreme. Ponekod dežuje. Proga Ogulin-Plaški, Knin-Split je prehodna. Posebni vlaki oskrbujejo aprovizacijo postaj, ki so zasnežene. Proga Gospić-Vrhovina je za splošni promet še nesigurna. Stara Straža-Knin-Labin je očiščena. Vendar jo je danes zasul plaz, 400 metrov dolg in 6 metrov visok. Proga Malovan-Gračac bo kmalu očiščena. V Ogulinu je temperatura plus 12. V subotškem ravnateljstvu je položaj nespremenjen. Temperatura plus 5. Dežuje. V sarajevskem ravnateljstvu oblačno, ponekod dežuje. Plus 10.

Mednarodne intrige

Ponareditelj tajne vojaške pogodbe znan in bo aretiran - Anglija za lokarno pogodbo

London, 27. febr. (Tel. »Slov.«) V poslanski abornici je odgovarjal danes na več interpelacij o francosko-belgijski vojaški pogodbi državni podtajnik Foreign Officea, ki je izjavil, da govori namesto Chamberlaina, ker je zunanji minister nekoliko nerazpoložen. Državni podtajnik je izjavil, da je angleški vladi znano samo to, da sta Belgija in Francija 7. novembra 1920 sporočili Društvo narodov izmenjavo not, s katero obe vladi izjavljata, da sta sklenili vojaško pogodbo, ki ima namen, še bolj ojačiti varstvo in mirovna jama Društva narodov ter mirovnih pogodb. Angleška vlada, angleški štabni častniki in vojaški atašeeji se niso niti v Bruslju niti v Parizu udeleževali kakih pogajanj o izvršitvi te pogodbe. Na vprašanje, ali more vlada obljubiti, da tudi v bodoče ne bo vodila s Francijo in Belgijo nobenih vojaških razprav, katerih ne bi bila pripravljena, voditi istočasno tudi z Nemčijo, je izjavil državni podtajnik, da vlada ne bo storila nobenih korakov, ki bi bili v nasprotju z besedilom ali duhom locarne pogodbe.

Bruselj, 27. febr. (Tel. »Slov.«) »Independance Belge« poroča, da je znan ponarejevalec dokumenta, objavljenega v »Utrechter Tagblattu« in da ga oblasti skušajo aretirati. Bil je to neki naturaliziran Belgijec, ka-

terege so že večkrat opazili pri aktivističnih in germanofilskih podjetjih in ki je že večkrat ponarejal listine.

Pariz, 27. febr. (Tel. »Slov.«) K holandski demarši poroča »Petit Parisien«, da je poslanik Loudon v zelo prijateljski obliki pismeno prosil francosko vlado, da bi podpirala njegovo vlado pri razkritju tajinstvene objave francosko-belgijske pogodbe. Quai d'Orsay bo najbrže razen že izvršenega opozorila na svoj demanti dala še nadaljnji odgovor.

Bruselj, 27. febr. (Tel. Slov.) Huysmans objavlja v »Volksgazette« mnenje, da je izročil listine o francosko-belgijski vojaški pogodbi »Utrechter Tagblattu« holandski generalni štab, ki je imel listine v rokah že eno leto. S tem je jasno, zakaj so se holandski vojaški manevri vršili v holandskem Limburgu v prisotnosti kraljice. Listine so dobili potom vohunske službe, in sicer se smatra, da jih je dobavila osebnost, ki je zelo znana v bruseljskih častniških krogih, in ki je svoječasno dobivala vedno dobre informacije iz bruseljskih krogov. Smatra se, da je ta osebnost listine ponaredila, da pa si vsebine ni izmislila, temveč porabila podatke prvih razgovorov o predmetni pogodbi, katere je včeraj Vandervelde označil kot edino možnost.

Za napredek jugoslovanskega kmetijstva

Belgrad, 27. febr. (Tel. Slov.) Kmetijsko ministrstvo je radi tega, ker so samoupravna telesa znižala proračunske postavke za kmetijstvo, izdalo vsem podrejenim organom razpis, v katerem jih opozarja na te okolnosti ter odreja, da se čim bolj dela na to, da se ustanavljajo in podpirajo kmetijske zadruge ter društva vseh vrst, posebno pa živinorejske in semenogojne zadruge. Dalje naj strogo pazijo na premovanje in nabavo plemenske živine, na kmetijske tečaje. Ustanavljajo naj se kmetijske knjižnice in čital-

nice. Preprečujejo naj se živinske in semenske bolezni. Uvedejo naj se vzorna kmetijska gospodarstva. Posebno pozornost naj se posveča absolventom kmetijskih šol. Nabavlja naj se semenje, kmetijsko orodje, umetno gnojilo, posebno za tiste kmete, ki so se izsolali v kmetijskih šolah. Grade naj se moderni hlevi in umetna gnojila. Kmetijsko ministrstvo bo radevolje sprejelo vsak predlog podrejenih organov, ki se tiče povzdige kmetijstva.

Ženevska delegacija odpotovala

Belgrad, 27. febr. (Tel. Slov.) Ob 6.15 je dr. Kumanudi odpotoval iz Belgrada. Z njim so odšli tudi naš delegat in novi bernski poslanik dr. Ilija Šumenković ter šef kabineta zunanjega ministrstva Acimović ter dva pisarja. Dr. Šu-

menković in dr. Kumanudi se bosta najbrže zglasila pri zunanjem ministru dr. Marinkoviću v Davosu. Z njegovimi navodili pa bosta odpotovala v Zenevo.

V pričakovanju bolgarskega odgovora

Pirot, 27. febr. (Tel. »Slov.«) Dopoldne v Pirotu ni bilo oficijelnega sestanka jugoslovanske-bolgarske delegacije. Bolgarska delegacija je pričakovala vrnitve g. Karacova iz Sofije. Bolgarska delegacija je poslala g. Karacova

v Sofijo, da tam dobi za razgovore glede vprašanj, ki jih je stavila naša delegacija, polno močje od strani bolgarske vlade. Ko se g. Karacov vrne iz Sofije, se bodo razgovori med našo in bolgarsko delegacijo nadaljevali.

Grško-jugoslovansko prijateljstvo

Atene, 27. febr. (Tel. Slov.) Grško-jugoslovansko prijateljstvo in razsodiščno pogodbo bosta sestavila v Zenevi dr. Kumanudi in Kara-

panos, ki odpotuje pojutrišnjem v Zenevo. Stavila jo bosta, če bo do tedaj podpisana pogodba o jugoslovanski svobodni coni v Solunu.

Križev pot revolucionarja Trockega

London, 27. febr. (Tel. »Slov.«) »Daily Express« objavlja članek, ki ga je spisal Trocki po svojem prihodu v Carigrad. Trocki izjavlja, da je njegovo stališče nasproti sovjetski revoluciji, marksizmu in boljševizmu ostalo nespremenjeno, ker se politika ne dela iz osebnih sporov. Po svojem prihodu v Carigrad je podpisal listino, da se tam ne nahaja prostovoljno, temveč prisiljeno. Ko je izgnan iz Rusije, bi rajši bival v deželi, katere običaje in jezik pozna. Kalinina dolži, da je kriv njegovega prognanstva. V kraju Alma Ata je prvih deset mesecev dobival pošto, potem pa se je cenzura poostila. Stalin je menda upal, da bo prognanstvo Trockega zavrglo aktivnost njegovih pristašev, pa se je motil. Meseca septembra mu je GPU poslala ultimatum, naj

opusti opozicionalno delovanje, ker ga bodo sicer popolnoma izolirali od političnega življenja. To je v pismu na kominterno odklonil, ker je Rusija po Stalinovi krivdi v zadnjih šestih letih vedno bolj padala v reakcijo. Koncem leta je nato prejel izgonsko povelje, ker je poskušal protisovjetsko revolucijo. Dne 22. decembra je v največjem snežnem viharju odpotoval s svojo rodino in v Akjubinsku so mu povedali, da je cilj potovanja Carigrad. Ker se je branil, je do 8. februarja ostal v železniškem vagonu na majhni postaji, potem pa se mu je sporočilo, da je Nemčija odklonila dovoljenje za njegovo bivanje in da mora vsekakor iti v Carigrad. Dasi se je zopet branil, so ga odpravili v Odese in od tam s parnikom »Iljič« *v Carigrad.*

Nov komunistični val v Evropi

Moskva, 25. febr. (Ameia«). V prvih dneh marca se bo praznovala desetletnica III. internacionalne. Pri tej priliki pripravlja Moskva velikopotezno propagando, zlasti v evropskih deželah. Mednarodni ženski dan, obletnica februarske revolucije, spominski dan pariške komune in 1. maj naj se izrabijo za propagando diktature proletariata. Posebno pozornost naj posvete komunisti delavstvu v kolonijah in protektoratih. V zvezi z vsemi temi pripravi bodo izšla dela slavnih komunistov v mnogih jezikih. V Nemčiji bodo vpriporili film »Pota komintern« *in priredili tudi razstavo o zgodovinskem razvoju III. internacionalne.*

Sava narašča

Zagreb, 27. febr. (Tel. Slov.) Sava je danes narasla za 50 cm nad normalo. Položaj je zadovoljiv in ne preti nobena nevarnost poplave. Vojaštvo je tudi danes razbijalo led.

Dunajska vremenska napoved. Nov sneg in nižja temperatura.

Vatikansko mesto

Rim, 27. febr. (Tel. Slov.) Po informacijah Vašega dopisnika papež ime svojega ozemlja kot vatikansko mesto ni izbral brez določenega namena. Papež se bavi z velikopoteznimi načrti za preureditev, za kar je najel italijanskega mestnega stavbenika Beltranellija. Vatikansko mesto bo po dveh sijajnih cestah razdeljeno v tri dele. Vhod v papežev palačo, ki je danes pri znanih bronastih vratih, se bo preložil, in sicer za baziliko sv. Petra, kjer se nameravajo v višini srednje podolžne osi bazilike zgraditi sijajna vrata kot uvoz za papeža.

Novi italijanski senatorji

Rim, 27. febr. (Tel. »Slov.«) Kralj je imenoval za senatorje gg. grofa Camillo Valle, profesorja Tito Poggi, grofa Alfredo di Frassineto, prof. Emanuele de Cillis, prof. Novello Novelli, prof. Nazzareno Stampelli, prof. Antonio Marozzi, Senatore Borletti, inž. Pietro Puricelli, Felice Bensa, Antonio Bernocchi, Alessandro Maino, inž. Giuseppe Brezzi, generala Nicola Gualtieri, generala Gaetano Zoppi, generala Ettore Mambretti, Luigi Tiscornia, Antonio Raimondi, Donato Faggella, Francesco Giannattasio, princa Lodovico Spada Verali Potenziani in Ottorino Carletti.

Mussolini poroča

Rim, 27. febr. (Tel. »Slov.«) Na včerajšnjih nočnih seji velikega fašistovskega sveta je podal Mussolini poldrugo uro dolgo poročilo o notranji in zunanji politiki.

Belgrajske vesti

Novi društveni zakon.

Iz notranjega ministrstva se poroča, da bo te dni gotov zakonski načrt o društvi. Ta zakon je bil že preje izdelan. Sedaj pa je spopolnjen z novimi spremembami. Kakor hitro bo izdelan, bo predložen zakonodajnemu svetu in nato takoj razglašen. Zakon bo takoj stopil v veljavo.

S tem zakonom bo rešeno vprašanje vseh onih društev, ki so prenehala delovati, kakor tudi vprašanje društev, katerih statuti niso bili odobreni. Z zakonom bodo urejeni odnosi med člani društva in društvom samim. Dosedaj je bilo v naši državi pet društvenih zakonov, sedaj bodo vsi ti izenačeni.

Letalska nesreča.

Novisad, 27. febr. (Tel. Slov.) Dopoldne se je z višine 300 metrov zrušilo vojno letalo. V njem sta bila poročnik Lolič in podporočnik Kirchhauser, ki sta se dvignila radi vežbanja. V višini 300 metrov je motor prenehal delovati. Letalo je pričelo padati. Pilotoma se je posrečilo v višini 10 m skočiti iz letala. Tako sta se rešila smrti. Letalo se je popolnoma razbilo.

Glavna zadržna zveza bo imela 2. do 4. marca svojo sejo. Na njej se bo bavila z zakonodajo, ki se tiče zadržništva in kmetijstva.

Predsednik vlade, general Peter Zivković je še vedno bolan.

Prosvetno ministrstvo je podpisalo ukaz o nastavitvi 71 maturantov učiteljskih v mariborski oblasti.

Novice z vsega sveta

Na postaji Times Square newyorške podzemne železnice je neki 28-letni kovinski delavec v hipni blaznosti z mesarskim nožem ogrožal potnike ter jih mnogo ranil, med njimi tri težko. Šele po hudem boju so ga mogli premagati.

V Nantoinu je razburjena ljudska množica zasledovala nekega sodnika in državni pravdnika ter ju obmetavala s kamenjem, ker sta v nekem sodnem postopanju radi umora postopala malomarno. Meseca decembra 1927 sta bila v kraju umorjena dva zelo priljubljena meščana, sodna oblast pa ni zasledovala nekega človeka, ki je opetovano priznal dejanje, pozneje pa ga je preklkal. Državnega pravdnika oblegajo v mestni hiši. Bati se je nadaljnjih nemirov.

V vseh mestih Sovjetske unije, posebno pa v Moskvi in Leningradu, se vrši 27. febr. proslava šestdesetletnice gospe Krupskaje, Lenineve vdove, ki zavzema že 40 let vodilna mesta v organizacijskih in bojnih krogih. Posebno današnja ruska šolska uprava temelji na njenih idejah in delu.

Žalostna usoda

nadvojvode

Dunaj, 27. febr. (Tel. Slov.) Uradna »Wiener Zeitung« *objavlja danes tožbo proti Leopoldu Habsburškemu, ki je neznanega bivališča. Toži ga neka krojaška tvrdka za napravljeno obleko. Leopold Habsburški je nadvojvoda, drugi sin Leopolda Salvatorja. Dal si je napraviti frak, smoking in sako za 6288 šilingov, potem pa je izginil. Obleke je rabil za potovanje v New York in Hollywood, ker ga je nastavila ameriška Andersen galerija, da bi paradiral v New Yorku pri dražbi habsburških umetnin. Imel je tudi ponudbe pri filmu v Hollywoodu. Po vojni je optiral za Avstrijo in se odrekal svojemu činu. Najprej je bil nastavljen pri neki avstrijski filmski družbi kot motorni vozač, potem je ustanovil trgovino s sadjem pod imenom Leopold Habsburg & Co., ki pa ni uspevala. Avstrijsko poslanstvo v Washingtonu je bilo na prošenju, da proizvede po nadvojvodi. Na Dunaju je bil za tožbo zanj postavljen kurator.*

Kaj je novega

Koledar

Četrtek, 28. februarja. Roman, Antonija, Rajmund, Serapion. — Jutri: Albin.

Zbirka za avtomobil škofa Gnidovca

Lansko leto smo se obrnili na slovensko javnost s prošnjo, da bi nas blagohotno podpirala pri dobroteljni akciji glede nabave avtomobila za škofa dr. Franca Gnidovca v Prizrenu. Apostolska gorečnost škofa Gnidovca je splošno znana, manj znano pa je, da je njegova škofija silno razsežna, da ni prometnih zvez itd. Zadostuje naj sledeče: divje albanske gore, slaba pota in gorske steze, po katerih tudi škof Gnidovec peš, deloma ker ni mogoče drugače, deloma pa ker si ne more nabaviti prometnih sredstev. Olajšajmo mu mi rojaki apostolsko breme, katero nosi v prid cerkve, pa tudi v čast slovenskega naroda. Mnogo prijateljev se je naši prošnji že odzvalo, tako da je zbranih okrog 10.000 Din za avtomobil, manjka pa nam približno še okrog 20.000. Darovi naj se pošljejo na naslov: G. Karel Gros, ekonom, semenišče, Ljubljana. — Za klub »Baraga«: dr. Josip Ujčič, dr. Lambert Ehrlich.

Ne izrabljajte ljudske bede!

Sv. Barbara v Halozah.

Strahovita beda vlada med prebivalstvom Haloz. Ubogi Haložani so radi mraza morda najbolj prizadeti. V dnevi hudega mraza je bilo tu 30 stopinj pod ničlo. Ljudem so zamrzili še oni pičli pridelki, ki jih je pustila suša. V kleteh je zamrznilo vino, po hlevih pa mnogo prašičev, vsa ostala živina je radi preostanega mraza bolna in bo poginjala. Plazovi so tu zasuli studenec, več hiš in poslopij, pa tudi ljudi, vendar pa smrtnih nesreč ni bilo. Ljudje so zelo ozeblji. Sneg je podrl več stiskalnic, hlevov in skednjev, zelo pa je pozebla tudi vinska trta, tako da bo letos malo pridelka in bo lansko vino doseglo svojo pravo ceno.

Zelo žalostno in sramotno pa je, da nekateri izrabljajo ljudsko bedo in ponujajo skrajno nizke cene za vino, edini pridelek Halož. Ljudstvo nima ne drv, ne živeža, ne toplega oblačila, pa tudi ne zaslužka. Nekateri pa sedaj prav nič ne prikrivajo veselja, da bodo mogli ubogim Haložanom prodajati krompir po 75 dinarjev za mero in tako izrabljati njihovo stisko. Krompir pa bodo Haložani morali imeti, bodisi za hrano, bodisi za seme.

REVMATIKI

in vsi, ki trpite na PROTINU, ISIASU, bodljajih, in trganju v GLAVI ZOBEH nabavite si že danes v prvi lekarni ali drogeriji 1 steklenico „ALGA“, nadrgnite zvečer bolno mesto in je ovijte z volneno krpo. Zjutraj boste že iznenadeni kako „ALGA“ odstranjuje bolečino — PRIJETNO — NAGLO PA TEMELJITO. —

1 steklenica s točnim navodilom Din 16
Po pošti pošlita: LABORATORIJ „ALGA“, SUSAK
4 stekli. D. 77 — 8 stekli. D. 131 — 25 stekli. D. 320 —

Berlinsko pismo

Naraščanje nacionalizma. — Nenaravno življenje mesta. — Tudi norci so imeli svoj ples. — Vse mogoče.

Koncem februarja.

Sinoči sem slučajno zašel na univerzi k predavanju enega najboljših poznavalcev nemške narodne pesmi. Mlad, zdrav in ognjevit mož je z veliko ljubeznijo govoril o narodnem zakladu in navzoči (skoraj sami Jugendbeweglerji) so mu prišli nasproti z veliko intimnostjo: vsa velika dvorana je začela prepevati. In ko je bil Fritz Jöde (tako se predavatelj piše) v največjem ognju, je nenadoma pretrgal in usodno-pomenljivo zaklical iznenaden: Pazite, ker ne vemo, kaj bo jutri z nami! To je svarilo, ki se vedno pogostje oglašja. Morda malo naračeno, toda napačno. V resnici se nemška kompaktnost vedno bolj zgoščuje. Nacionalistična veda spet pronica skozi republikansko tla in dr. Wirth je napisal pred par dnevi nekrolog republikanski koaliciji, ki so jo od weimarskih povojnih dni smatrali ne samo za političen, marveč celo za kulturni faktor. In ko je Viljem obhajal svoj jubilej in ko so pokopali preokceanskega letalca Hünefeldta, sem jasno opazil dolgoletno zagrenjenost, ki se polagoma razvzuje in prehaja v vsenemško, stabilizmovsko usmerjeno obzornje. Tega procesa se na nek način udeležuje socialna demokracija, ki trenutno v Müllerju državo vodi. Ravno te dni so v Parizu važna pogajanja. Vsi nemški listi govore (brez izjeme) na široko in z enako tendenco: osvetliti nemško gospodarstvo čim slabše in doseči znižanje reparacij. V resnici je drugače: nemški gospodarski duh je vedno bolj poln in zakopan v gigantske napore. Kapital se združuje, nacionalna ekonomija se izvršuje z vso strogostjo, postavljeni so spetni gospodarski organizatorji za posamezne

Haložani prosimo oblasti, naj napravijo konec brezobzirnemu navijanju cen! Obenem pa prosimo nujne pomoči. Ljudstvo bi nujno potrebovalo podpore v živilih, saj je mnogo družin, ki nimajo niti dinarja za sol, vžigalice in za razsvetljavo.

Pomagajte Haložanom!

Zadnji teden za Mohor. družbo

Kakor znano, poteče vsako leto 5. marca rok za naročanje Mohorjevih knjig. Pišel teden nas torej še loči od tega dneva. Naš list je letos opetovano opozoril svoje bravce, naj ne zamude dragocene prilike, da si pravočasno zagotovijo ugodnost, da bodo dobili v jeseni 1929 pet lepih knjig tako rekoč — zastoj. Ogromna večina naših bravcev je to brezdomno že oskrbela. Vendar se nam zdi potrebno, da poslednji teden ponovno opozorimo tega ali onega zamudnika, ki je morebiti iz tega ali onega razloga doslej odlašal z naročitvijo. Stopi čim prej k poverjeniku (v Ljubljani lahko n. pr. kar v trgovino Nove Založbe na Kongresnem trgu 19), plačaj 20 Din in dobiš boš jeseni pet lepih knjig, med njimi dve povesti (eno Ivana Zorca iz kmečkega življenja na Dolenjskem, drugo Sl. Savinška iz življenja Gorenjcev) in 8. zvezek Zgodovine slovenskega naroda. Zlasti na poslednjo knjigo opozarjamo naše izobraženstvo. Brez Zgodovine slovenskega naroda ne bo mogla biti nobena zavedna slovenska hiša. Kdor bo sedaj zamudil priliko, da bi si nabavil posamezne zvezke soroti, ta jih bo pozneje kupoval znatno dražje, če jih bo sploh dobil. Kdor je bil lansko leto naročen na Mohorjeve knjige, je dobil 7. zvezek Zgodovine za 4 Din, kolikor pač stane posamezna Mohorjeva knjiga za ude. Kdor pa hoče kupiti ta zvezek naknadno, ga velja to brez poštnine 15 Din. Obenem opozarjamo, da je sedaj mogoče kupiti še vse doslej izišle zvezke Zgodovine slovenskega naroda, in sicer prvih 6 zvezkov po 11.10 Din, 7. zvezek pa po 15 Din. Naj vsakdo pogleda, ali mu manjka kakega zvezka, in naj ga naroči pravočasno, preden bo zaloga razprodana, ki se je brezdomno začela hitro krčiti, ko je družba pričela z nadaljevanjem tega dragocenega dela.

Potrebno se nam zdi tudi, da ponovno opozarjamo vse Mohorjane, naj naročajo knjige če le mogoče samo vezane. Izvirna vezava stane 6 do 9 Din, torej tako malo, da ti pač tega dela ne more tako poceni in obenem tako lično izvršiti noben knjigovez. Če si že naročil Mohorjeve knjige nevezane, lahko v teh dneh še stopiš k g. poverjeniku in doplačš za vezavo potrebni znesek. Zlasti pa naj si tisti, ki bodo te dni naročali Mohorjeve knjige, poprej preberejo Oglasnik Družbe sv. Mohorja v Koledarju za l. 1929. na str. 103. Tam bodo videli, katere knjige lahko določijo vezane in katere proti posebnemu doplačilu. Kdor nima na razpolago Koledarja, lahko vse izve pri g. poverjeniku. Potem se bo lahko odločil za večjo ali manjšo naročitev po svojih denarnih zmoglostih. Kdor naroči samo redni književni dar nevezan, plača 20 Din; kdor naroči tri knjige rednega književnega daru vezane, doplača 21 Din; kdor pa hoče naročiti še vseh petero knjig, ki jih daje družba proti doplačilu, in sicer vse vezane (pri dveh knjigah oba snopiča skupaj vezana), bo doplačal še 206 Din, tako da bo plačal v celoti 247 Din. Za ta denar bo pa dobil v jeseni že skoro majhno knjižnico. Zlasti naj naša društva nikdar ne naročajo nevezanih knjig.

„Obilič“ v Pragi

Belgrajsko pevsko društvo »Obilič« je na svoji turneji prispelo v ponedeljek zvečer ob 9 v Prago. Na Wilsonovem kolodvoru so bili pevci zelo prisrčno sprejeti od mnogih prijateljev našega naroda; med obštvostvom so bili zlasti zastopani praški pevski krogi in člani jugoslovanske kolonije. Med raznimi zastopniki so bili: za min. prosvete dr. Spišek, za praško mestno občino prof. Zenkl, posl. dr. Uhlir, za češko-jugoslovansko ligo prof. Murko in prof. Berjinger, člani našega poslaništva

pokrajine. Nikdo sicer nima pravega vpogleda v jedro, vendar je jasno, da se kupičijo neke velike rezerve. Javljajo se iste hegemonistične težnje, kakor pred svetovno vojno, seveda vse bolj rafinirano. Ko sem obiskal morskemu muzej, sem odšel po stopnicah kakor pijan: ves dan mi je bila pred očmi ogromna, jeklena bojna ladja. Videl sem le malo morja, ribic in zelenih alg, pač pa torpeda, top, admiralsko palico, svilen prapor, 160 potopljenih ladij in 300 potopljenih podmornic. V knjižnicah naletim pogosto na luksuzne izdaje zbirke »Nemci v manjšinah«. In sem videl: Marburg, Pettau, Cilli, s podobami in besedami, ki rafinirano lažejo. Videl sem knjigo, kjer so popisana natančno vsa tako zvana »preganjanja Nemcev v Jugoslaviji. In vse zveni: Nemci, obiskujte svoje rojake v manjšinah!

Berlinska ulica je drugačna: internacionalna. Tukaj prevladuje razmerje: denar — delo, bogastvo — siromaštvo. Sedim v »Romanisches Café« na Zoo. Na levi berem v reviji: »Skrivnosti lepote: Carola Neher: Za lasje rabim surova jajca, za čelo mast. — Marija West: Gojim svojo polt s sokom agave. — Marija Solveg: Tanko plast beljakovine pomažem na obrazno polt, moj mož mi jo s pahlačo suši. Obrvi pa gojim z zaporednim umivanjem s kondenziranim mlekom in olivnim oljem. itd.« Na desni berem v časopisu: »Mrzla, temna soba: kuhinja, stanovanje, spalnica, vse obenem. Postelja, miza, omara, vse obenem. Mati in hči v eni postelji. V drugi spi neznanec. Hoče poročiti hčerko. »Cerkveno se poročiti? Ah, zakaj! Saj greva spet narazen! Nad njimi podobna soba. Nič stropa, le poševna streha. Na oknih papir. V temi sedi starica. Okrog nje deca. Mati je perica. Očeta ni domov. Spi z neznanim dekletom v isti hiši. Plačo daje dekletu. »Zakaj ne? Kaj pa hočem? Delam, kakor vem in znam!« Pogledam skozi okno: sneži. Luči

Od palme
pa vse do gospo-
dinjine mize sploh
ne pride v dotik
s človeško roko
prirodni produkt
Ceres mast za jelo

Čista je sirovina, čiste so
tovarne, čisto je izdelo-
vanje in torej tudi popol-
noma čista neprecenljiva
Ceres mast za jelo.

Ceres mast za jelo je zajam-
čeno čista kokosova mast,
nadvse okusna, lahko prebav-
ljiva, v največji meri izdatna
in neomejeno stanovitna.

Ceres mast za jelo

leg. tajnik Budičič in dr. Prohazka, konzul Bradanovič, za češko pevsko zvezo njen predsednik dr. Jefabek. Zelo številno je bilo zastopano članstvo pevskih društev »Hlahol« in »Smetanac«.

Jugoslovanske pevce je toplo pozdravil predsednik češke pevske zveze dr. Luboš Jefabek. Govornik je naglasil, da »prihaja k nam jugoslovanska junaška pesem, da bi nas prebudila iz današnje letargije k novemu narodnemu navdušenju«. Za Jugoslavijo je pozdravil g. Vlaškalič, za zvezo čeških študentov pa g. Poleček.

V imenu jugoslovanskih pevcev se je za vse pozdrave zahvalil profesor belgrajske univerze, dr. Stanković. V svojem govoru je poudaril, da so naši pevci prišli na obisk v Prago zlasti zato, da se spoznajo med seboj, da se tudi učimo od vas. Prinašamo vam svojo narodno pesem, preprosto sicer, toda v nji se zrcali resnični obraz naše narodne duše.

Koliko so narasle naše vode?

Ker je začelo tekotom večerajšnjega dne skoro po vsej državi deževati, so se mnogi bali, da bodo začele radi tega vode naraščati in prestopati bregove. Ponovno smo se obrnili na hidrotehnični oddelek pri ljubljanskem velikem županstvu, ki nam je dal o stanju naših voda tole poročilo:

V Krškem je narasla Sava v zadnjih 48 urah za pol metra. Od začetka tajanja snega in ledu do večeraj je narasla Sava v celem za 70 cm. Vsakoletna višina vode znaša pri Krškem okoli 3 m. Do večeraj Sava še ni preko-

gore sredi dneva. Ob oknih kavarne sede izsušeni ljudje in gledajo neznankam. Strah me je postalo: »Moj Bog, vse je nevednost!« Vse je nevednost: otrok se rodi v nevednosti, fant raste med vijugami in rdečimi barvami, dekleta se utaplja v barju, lažljivo besedo, in še stari ekscentrično zavijajo oči. Nenaravnost, bolnost. Ali so ti ljudje krivi? Tudi če blagovest slišijo? »Die Botschaft hör ich wohl, allein mir fehlt der Glaube.« Saj ne morejo razumeti. In kdor od trpinov razume, saj mu je še v večje trpljenje, da je slovenski študent, ki vse to vidi, smešni, lahko pero na tehtnici. Večkrat sem že slišal strašno misel: Ali ni bolje ljudi pustiti v nevednosti?

Doma ste zaključili predpustno dobo. Tukaj ne poznajo takih mejnikov: plešejo do poletja. Tudi pravega Pusta tukaj ni. Vsa tista kolektivna norčavost, ki najde pri nas izraza karnevalskemu občutju in razpoloženju na pustni torek, je ohranjeno med severnimi Nemci le na Silvestrovo. Pač pa vršijo velike plesne prireditve (tudi z maskami): Stadtballe, Presseballe, Universitätsballe, nešteti umetniški »balle« z vstopninami po 12 M in še več. Take plesne prireditve prirejajo tudi politične stranke, še centrum ga je imel. Ne-verjetno razkošna je oprema plesnih dvoran. Vsak večer nove dekoracije, ogromne, monumentalne, iznajdljive, rafinirane. Zbira se družba, najrazličnejša, tujci, državniki, redakterji, filmske zvezde in bogati neznaneci. Vse je zmešano: na socialdemokratski ples pridejo isti ljudje, kakor na demokratskega. Bolj izolirani so plesi umetnikov. (Berlinski umetniki so sploh razred zase!) Vsi drugi plešejo po tisočerihih barih, restavracijah in spelunkah. Plešejo celo v norišnicah. Berem: »Znano je, da pride od časa do časa plesne zabave tudi po norišnicah. Vse kakor treba: tudi z maskami. Vsi so vabljeni, zdravniki, strežniki in strežnice. Oni tvorijo z upravo normalno ogrodje. Nasip. Med temi nasipi se

račila normale. Po Savi plavajo posamezni kosi ledu in lesa. Domnevajo, da je les naplavila v Savo Savinja in so to najbrž ostanki kakke porušene mostu ali jeza.

V škofjeloskem in kranjskem okraju za sedaj ni nobene vodne ali ledne nevarnosti. Na Kokri je sicer še nekaj ledu, ki pa se naglo taja. Na ljubljanskem barju je le še 20 cm debel sneg, v Ljubljani pa 23 cm. Količina vode, ki jo vsebuje ta sneg, znaša 39 mm.

Kakor je tedaj videti, nevarnosti povodnji tudi po večerajšnjem dežju še ni.

Zlatomašnik na zadnji poti

Gorica, 25. febr.

V Dornbergu je umrl 23. t. m. č. g. Jožef Godnič, zlatomašnik. Dosegel je starost 78 let. Njegov pogreb je bil nadvse slovesen. Nad dva tisoč ljudi je prihitelo na grob priljubljenega pridigarja. Pogreb je vodil mons. Valentinčič iz Gorice ob asistenci 35 duhovnikov. V cerkvi je črniški dekan č. g. Novak orisal pokojnikovo naravnost svetniško življenje. V Grgarju je služboval 22 let v Solkanu 10 in v Krombergu 7 let; zadnja leta je preživel pri svojem nečaku župniku Josipu Čodniču v Dornbergu, kjer je do zadnjega deloval. Dornberžani so mu poklonili pet venec, da bi pokazali, kako cenijo slovensko ljudstvo svoje pastirje. Prizor na pokopališču je pretresel vsakogar. Neštevna množica se je zjokala, ko so se Marijine hčere z ganljivim govorom poslovile od svojega spovednika; duhovniki niso mogli zadržati solz. Ihtel je ves narod ob novem grobu, ki ga ne bo mogoče zakriti.

gibljejo norci. In tako se zgodi, da norci z veseljem plešejo: mož s turbanom kriči med plesom in godbo, da je maharadža; človek poleg njega pravi, da je njegov zamorski sluga: zato si je namazal obraz s sajami. Sredi dvorane stoji zamišljeno lepo deklet, plavalaska, kakor Gretchen iz Fausta. (Je tudi doživelo njeno usodo.) Gleda sanjavo: težka melanholija. Ali ni človeku čudno, če to bere?

Potem naenkrat ne premišljam več. Vtis in doživljaji se grmadijo: Velika kitajska razstava je odprta. Največji variété Evrope so zgradili. Začel je izhajati »Das rote Blatt der katholischen Sozialisten«. Na Alexanderplatzu snujejo evropske nebotičnike. Bankirji se streljajo. Promet izginja vsled mraza pod zemljo. 24 nemških univerz končuje zimski semester. Pustni torek v kuhinji Rdečega križa. Srečam eleganten avto z jugoslovansko znamko. Nedeljska maša v šolski telovadnici. Bosanski Kotromaničič se oglašajo v Berlinu z brošurami. Berlinski škof dr. Deitmer je umrl. Hasenclever prireja protestne shode proti cenzuri. Javno predavanje o postojnski jami. Adventisti oznanjajo Kristusov prihod. Ludendorff govori ob neverjetni vstopnini. Dnevno se zgodi povprečno 5 samomorov: na leto 1700. V berlinskem radiju so z uspehom peli Franciškovo Solčno pesem. V šolah je 50% mladine spolno okuženo. Katoliški zidajo moderno cerkev. Dnevno prestopi 300 ljudi prag kaznilnice, letno 1.100.000. S silno duhovno prožnostjo je govoril prof. Dessauer o smislu tehnike. Ena izmed velikih Thiezo-vih trgovskih hiš je pogorela. Pudovkin žanje uspehe v »Viharju preko Azije«. Od mraza pokajo mostovi. Einstein je predložil novo epohalno delo na 5. straneh. Zjutraj slišim internacionalo: Völker hören die Signale opoldne: Großer Gott, wir loben dich, zvečer Ich küsse ihre Hand, Madame. Cocteau je Orpheus se začne nočjo ob pol 12. uri. Ne ve-

S prvimi avtom po Sloveniji pred - 30 leti

Spomini prvega slovenskega šoferja

Letos pišemo 1929 in še kak avtomobil napravi po 12 km na uro, to še ni nikak čudež, da bi bilo vredno o njem poročati v časopisih, razen če ne gre morda za polje avtomobilске tekme. Ali pred tridesetimi leti je bilo to drugače.

Tedaj je stekel po slovenskih cestah prvi avtomobil. Šofer, ki ga je tedaj vozil, še živi in je sedaj v najboljših moških letih. Še sedaj je ponosen na to, da je bil

prvi slovenski šofer

in rad pripoveduje o svojih spominih.

Možu, ki je avtomobilu tako rekoč utri pot v Slovenijo, je ime **Joško Bernik** in ima sedaj skromno službo pri zbornici TOL.

Naš poročevalec je gospoda Joška Bernika obiskal in ga prosil, naj mu kaj pove, kako je kaj vozil pred tridesetimi leti in še potem. G. Bernik, ki je ves čas sam videl, pomagal in z lastnim delom doživel vse faze razvoja slovenskega avtomobilizma, pripoveduje:

»S svojimi šestnajstimi leti sem stopil v službo pri baronu Codelliju v Ljubljani. Ta si je tedaj nabavil majhen avtomobil, prvi na Kranjskem, in najbrže tudi v vsej sedanji Sloveniji. Avtomobil je bil res neznan, in sicer znamke Benz s tremi konjskimi silami, enocilindrski in s položnim motorjem ter na transmisiji jermen. S takim avtomobilom seveda nisva mogla napraviti rekordnih uspehov. Vozil je le

12 do 15 km na uro.

Mene je baron Codelli dal izučiti za šoferja in kmalu sem postal voznik tega avtomobila.

Prvi avto na cestah.

V Ljubljani je seveda ta avtomobil zbudil velik halo. Za avtomobilom so tekali otroci, vozniki so se bali za svoje konje, ljudje so se križali, kadar so ga videli in koder smo vozili po ulicah, je kar vsa ulica kričala: »Avtomobil! Avtomobil!« Nekoč sem peljal svojega barona v okolico. Na cesti sva dohitela zakonsko dvojico, ki je gnala govedo v hlev. Še nikoli nista videla avtomobila. Bila sta prepričana, da gre za njima sam peklenšček. Pustila sta govedo, da je zbežala na travo, sama pa sta pokleknila kraj ceste ter se pričela na svo moč križati, da se ubranita najinega »peklenščaka«. Takih in enakih prizorov sem doživel tedaj na podeželskih cestah vse polno.

Vožnja v Nizzo.

Dne 13. decembra 1898 — dobro se spominjam dne — sva napravila z baronom prvo večjo vožnjo z našim avtom. Peljala sva se skozi Gornjo Italijo v Nizzo. Šla sva skozi Verono, Milan in čez Ligurske Alpe. Čez Ligurske Alpe sva vozila po markirani cesti, toda proti vrhu prelaza je bila cesta zasnežena. Klancec je bil strm in dasi ga danes premagajo vsi kolesarji, sva morala tedaj stopiti iz avtomobila, pljuniti v roke in vpreti svoja pleča ob avto. S težavo sva ga zrinila čez prelaz.

Obiskala sva Monte Carlo, Nizzo in od tu sva jo potegnili še v Marseille. Vrnila sva se nato v Nizzo, kjer je baron prodal avto. Iz Nize sva šla skupaj do Milana, od tu je šel on v Švico, jaz pa v Ljubljano nazaj. Kdo je postal lastnik tega prvega slovenskega avtomobila nisem zvedel in tudi vprašal nisem. Baroni je kupil potem drug avto. Bil je znameniti Cannsliedter Daimler, 6 konjskih sil, dvo-cilindrski in na jermensko transmisijo. Z avtomobilskem motorjem so baronovi ljudje včasih tudi mlatili. Drugače je ta drugi avto pomenil še lep napredek od prvega. Pri baronu Codelliju sem bil v službi od leta 1898. do 1903. Oktobra tega leta sem moral k vojakom, kjer sem bil tri leta.

Po odsluženem vojaškem roku sem bil dolga leta šofer na Dunaju. Med svetovno vojno sem bil vojaški šofer. Ob prevratu sem bil v južni Tirolski, kjer sem prevažal težke vojaške avtomobile. Po prevratu sem bil nekaj časa na Dunaju, potem pa v Ljubljani, kjer sem nekaj časa bil v službi kot šofer pri Kreditni in Trgovski banki.

Nad 30 let že šofiram in sem z lastnim delom doživel ves razvoj avtomobilizma v Sloveniji. Za baronom Codellijem je prvi imel potem avtomobil baron Born in kmalu so ga imeli še nekateri drugi odlični gospodje na Kranjskem.

kam bi šel jutri: nek benediktinec govori o Tomažu Akvinskem, Fahsel govori o španski in nemški mistiki, filozofsko društvo govori o Platonu, Laban govori o plesu, v zasebni družbi pa govorimo o Kierkegaardu. Pa nisem več nervozen. Pišem pismo čez devet gor in devet vod. In skozi bliskovite misli se mi že ves teden stalno in vedno močneje vsidra konec nebeškega berila: »Zdaj pa ostane to troje: vera, upanje in ljubezen. Največja med temi pa je ljubezen.« E. K.

Moje grenko razočaranje

(Domača naloga.)

Mojo grenko razočaranje se je zgodilo takole.

Nekega jutra reče mati: jaz ne vem, tako mras mi je eh kaj, reče oče si že spet domišljaš jaz poznam take reči. Ne, reče mati najbrže je hripa. Seveda reče oče ko ima gospa svetnikova hripa moreš tudi ti imet ta je lepa. Pa uzem termometer in mir! — Mati uzame termometer in si ga utakne pod pasko in čakamo in je blo sedentridet tri. Jaz bom že enkrat mrla, reče mati in si ga spet utakne in je blo sedentridet štir viš reče mati jaz bom ostala u posteli in pejd po zdravnika in oče še tega se majna saj doktor nič ne ve. U desetih je imela mati osentridet ena zdravnik je prišu in je reku no kaj vam pa je kaj pa tek pokašte jezek to je hripa zlo navarna reč to lahko dougo traja kake 4 do 3 tedne opklatke praške je treba različne dobre stvari šato kompot vse to morete jest. Mati pa ni nič marala. Jaz sem rekla materi, oh zakaj ne maraš teh dobrih reči šato in kompot. Je reku oče mouč otrok ne brigaj se mati nima teka hripa traja zlo dougo saj 4 do 3 tedne. drži šato tudi tako dougo sem uprašala jaz.

Zvečir je rekla mati bod vesela hčerka moja jaz se naenkrat čutim čist dobro. Ustala je in se je smejala in je pojedla kompot in šato. niti kaplice šato ni ostal to je blo moje grenko razočaranje.

Odlični potniki.

Veste, takle star šofer, kot sem jaz, dasi mi je šele 47 let, doživi vendarle dosti in seznanen se z vsemi možnimi ljudmi. Dostikrat sem na primer vozil pokojnega dr. Tavčarja na Visoko. Zelo imeniten mož je bil dr. Tavčar in rad me je imel. Bila sva si skoro rojaka, jaz sem namreč iz Sore.

Bilo je leta 1920, ko je bil napovedan prihod tedanjega regenta in sedanjega kralja Aleksandra v Slovenijo. Pred njim bi moral priti v Ljubljano njegov adjutant, polkovnik Dimitrijevič, da uredi vse potrebno za sprejem. Ta pa je iz Novoga mesta brzojavil, naj mu pošljejo iz Ljubljane avto nasproti, ker svojemu ne zaupa dosti. Poslali so mene in blizu Trebnjega sem ga srečal, ko se je trudil s svojim avtomobilom, pa ni šlo nikamor. Sedel je v svoj avtomobil, njegov avtomobil pa sem pripregel na svojo in ga privlekel do Višnje gore, kjer ga je kovač za silo popravil. Polkovnika Dimitrijeviča pa sem pripeljal točno ob 8 zvečer v Ljubljano, kjer so ga na deželni vladni že pričakovali. Polkovnik me je zato bogato obdaril.

Prevozil sem vsa Srednjo Evropo. S pokojnim dr. Trilerjem sva vozila že preko vseh prelazov v Alpah, kjer je le mogel avto čez, tako na primer čez 2760 metrov visoki Stiflser Joch.

Ministre je vozil.

V prvih poletjih, ki jih je prebil kralj Aleksander na Bledu, sem vozil z avtomobilom tja vse mogoče ugledne osebe. Vozil sem ministre dr. Nimčiča, dr. Beneša, dr. Korošca, dr. Srsliča, razne tuje poslanike, ugledne častnike, kakor Hermanna Wendla in druge. Hermann Wendel me je po neki taki vožnji v Rogaske Slatine celo pohvalil v »Prager Presse«.

Sedaj od časa do časa še vozim kak avto. Veseli pa me tako krasen razvoj avtomobilizma v Sloveniji, no, pa saj sem bil že pred tridesetimi leti pripravljen, da ni daleč čas, ko bo na naših cestah vozilo vse polno avtomobilov, no in sedaj je ta čas že tu. Veseli pa me človeka, ki je pričakal to, kar je ves čas čakal.

Star mojster.

Ce je g. Bernik kaj malega govoril o sebi, res ni pretiraval. Sam sicer skromno pripomi, da ga je že stražnik sem in tja zapisal, ker je vozil »dvak kilometra hitreje, kot je predpisano in da je v svojih tridesetih letih že zavozil kakih petkrat, šestkrat v železniško ograjo, ali večje nesreče se mu niso pripetile. Sicer pa kateremu šoferju se ne pripeti kaj takega in še mnogo hujšega? Drugače pa pravi, da se prav nobene ture ne ustraši, da je le »mašinc« v redu, kot je treba.

Res zna g. Bernik marsikaj. Preko slovitega trojanskega klanca vozi tako, da se potniki šele kje v Vranskem spomnijo:

»Ja, kaj pa trojanski klanec, bomo kmalu na njem?«

Gosp. Bernik pa odgovori smeje: »Smo že čezeni!« Ali onih šest, sedem klancev pri Slovenski Bistrici? Te prevozi tako elegantno, da se potnikom samim lepo zdi, kako ugodno pada in se spet vzpenja cesta. — Prvi slovenski šofer je še vedno velik mojster med svojimi številnimi tovariši.

Slovenke, ne v južno Srbijo!

(Svarilo Slovenkam, ki potujejo v juž. Srbijo!)

Skopje, 25. febr.

V Skopju živijo Slovenci s težkim srom opazamo, kako se v zadnjem času množe žrtve ženske lahkomišelnosti, žrtve, ki mnogo škodijo našemu dobremu imenu. Nam Slovincem je itak kaj radi očitajo — čeprav ne popolnoma upravičeno —, da preveč ljubimo vino. V interesu ugleda našega naroda je torej, ako preprečimo, da se vsaj naše žensktvo obvaruje nečastne kvalifikacije in zaščiti pred pridevnikom, ki je nam vsem v zasramovanje.

Zato Vas naprošamo, da se tudi v Vašem listu objavi svarilo in resen opomin onim Slovenkam, ki potujejo v Skopje ter v južno Srbijo sploh, misleč, da si tu najdejo pošten zaslužek.

Lastniki tukajšnjih kavarn in raznih nočnih gnezd nameščajo v svojih lokalih najraje »prečanke«, predvsem pa Slovenke, ki so za ta posel po njihovem mnenju najbolj sposobne. Zvablajo jih sem na vse mogoče načine, tako tudi v navidezno nedolžnih oglasih v časopisih, dajejo jim obljube, ki jih nikdar ne izpolnijo. Seveda najde se vedno dovolj deklet, ki gredo lahkomišelnost na limanice. Zalibog prepozno spoznajo svojo zmotu, kesajo se, ko ne morejo več nazaj. Zaposlene so po večini v nočnih lokalih, kjer morajo delati do 4. in 5. ure zjutraj. Izpostavljene so na milost in nemilost gostom, med katerimi je vedno dovolj takih tipov, ki hočejo izkoristiti priliko. Po razmeroma kratkem času jih navadno vržejo na cesto, ker taki lokali potrebujejo vedno novo »blago«. Ni pač potrebno omenjati, kaj postane iz takih mladenk.

Zatorej, Slovenke, bodite oprezne! V teh krajih ni kruha za Vas! K—č.

Kako umira 70 letni hlapec?

Tri in sedemdeset je bilo hlapcu Janezu Mlakarju iz Brinja pri Krškem. Najmanj petdeset let od teh je pregaral, dokler se ni zgal in omagal. Od petdesetih let dela mu ni ostalo prav ničesar. Ostal je bil sam na cesti, liki Cankarjevemu hlapcu Jerneju.

V nedeljo se je zatekal k posestniku Francu Drobničju v Veliki Stari vasi. Ta je bil tako dober in mu dal prenočišče v senu. Tu se je Janez vlegel in zbolel. Drobnič je bolnega moža na saneh v terek odpeljal v Ljubljano v bolnišnico. Ko so se sani pred bolnišnico ustavile, je Drobnič odgnal Mlakarja in ga hotel na rokah prenesti v poslopje. Ali s starim Janezom je bilo že vsega hudega konec. Med vožnjo v bolnišnico je umrl. Njegovo truplo so zapeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

Šved o Sloveniji in Slovencih

Bled, 27. februarja.

Švedski list »Wasabladet« je te dni priobčil obširen in zelo zanimiv članek o Jugoslaviji, o njenih gospodarskih, kulturnih in političnih razmerah. Posebej se peča s Slovenijo in Slovenci, ki jih opisuje z zelo veliko toploto in ljubeznijo. Natančno navaja naše kulturne razmere in hvali vernost Slovincem in njih delavnost. Lepota Slovenije ga je očarala. Pisec članka je pisatelj in častnik gosp. Valdenar Leuglet.

Pred približno tremi meseci je prišel v našo državo, da tu na licu mesta prouči naše razmere, o katerih se je tedaj v evropskem časopisu toliko pisalo. Došel je očitno po nalogu zainteresiranih švedskih gospodarskih krogov, ki so nam prav tedaj dali znano švedsko posojilo. Tako je prišel gospod Leuglet v Jugoslavijo, kjer pa je mesto pričakovane nereda našel popoln red in mir. Obiljubil je, da bo o tem potovanju napisal serijo člankov in izdal posebno knjigo o Jugoslaviji.

Na sveti večer se je pripeljal iz Zagreba na Bled. Ze prvi pogled na Bled je bil popotniku se-verne narodnosti nad vse simpatičen.

Dasiravno je že starejši gospod, je živahen in izredno podjeten. Takoj po prihodu se je priključil domačinom in se udeležil Božičnice v pol ure oddaljeni cerkvi. Drugi dan je bil že rano na nogah in se napotil v Vinigar. Z Bleda je odšel v Bohinj k jezeru in peš do Savice. Na večer sva se pa pogovarjala. Beležil si je informacije o običajih Slovincem tako tudi o gospodarskih razmerah ter organizacijah. Dala sem mu serijo pokrajinskih slik, ki bodo objavljene deloma v njegovi knjigi deloma po listih. Švedi še malo poznajo Jugoslavijo. To bo propaganda tudi za tujski promet, ker bodo te publikacije seznanile Švede z našimi rajskimi alpskimi kraji kakor tudi z našim morjem. V letošnjem poletju bo prišlo na Bled prvič večje število letoviščarjev Švedov. A. G.

Primorske novice

Smrt. V Dornbergu je umrla Frančiška Sinigoj, roj. Budin. Dornberžani so ji priredili lep pogreb. — V Trstu so pokopali preteklo soboto Josipa Čermelja, očeta profesorja dr. Čermelja. — Anton Peršolja iz Oseka star 14 let, je padel v senika in se na mestu ubil. — V Idriji je umrla g. Avgusta Kočever, vdova, stara 59 let.

Primorci zapuščajo svojo grudo. Komaj je mraz podelgal, že se je jela pripravljati na pot v Ameriko nova velika skupina izseljencev. Parnik odpelje iz Trsta 7. marca. Paroplovne družbe dovoljujejo izseljencem vsemogoče olajšave, samo da jih privabijo na svoje ladje, ki bi sicer vozile na veliko zgubo. Če pridobi izseljenec še tri druge, mu družba dovoli brezplačno vožnjo. Izseljenec iz Isre se dovoljujejo celo vožnje na kredit. Izseljenec se samo obveže, da bo plačal pot, ko v Argentini kaj zasluži. Ljudstvo ni poučeno o resničnih razmerah v Ameriki in se da zapeljati od prvega agenta. Dobro bi bilo, če bi tudi oblasti svarile ljudstvo pred izseljevanjem.

Regulacija Vipave. Da bi olajšala budo prebivalstva, prizadetega po strašni suši, je rimska vlada dovolila precejšen kredit za regulacijo Vipave.

Podaril je najbolj bednim ljudem v Herpeljah, ki so bili po mrazu najhujše prizadeti, 1000 lir šef vlade g. Mussolini.

Pogorel je večji gozdni kompleks pri Stanjelu na Krasu.

Ostale vesti

★ Smrtina kosa. Umrl je dne 27. februarja Janez Keršmanec, po domače stari Leskovčev oče s Pšate, vrhniški rojak. Obče priljubljen in spoštovan mož je vsekdar in povsod ljubil pravico in resnico. Nič ga ni težilo od smrti. Bila mu je smrt le lahek prehod v boljše življenje. Pogreb bo v petek ob pol 10 na Pšati pri Sv. Jakobu ob Savi.

★ Umrl je na Krapju gospodar Jože Filipič. Vrli mož je bil močen in še v najboljših letih. Dne 22. februarja so ga pri 27 stopinjah mraza spremljali na počivališče v Ljutomer.

★ Rudarsko glavarstvo v Ljubljani poziva vse rudarje upokojence, katerim so bile že priznane penzije od sedaj v kraljevini Italiji se nahajajočih bratovskih skladnic, pozneje pa radi bivanja v kraljevini SHS ustavljene, da mu čimprej javijo ime, bivališče, kraj in leto rojstva, ime bračovske skladnice, dobo članstva, dekret priznanja, znesek in čas obstave penzije. Rudarsko glavarstvo bo na podlagi čl. 27—29 nettunskih konvencij posredovalo, da se izplačajo zaostanki in nadaljnji obroki redno izplačujejo.

★ Kako kažeta termometer in barometer? Termometer je kazal včeraj v Ljubljani +3.2° C, v Mariboru +2° C, v Zagrebu +3° C, v Belgradu +7° C, v Skoplju +1° C, v Splitu +8° C. — Barometrično stanje je bilo sledeče: v Ljubljani 755.6, v Mariboru 756.1, v Zagrebu 756.4, v Belgradu 755.8, v Skoplju 772.0, v Splitu 755.8.

★ Koliko dežja je kje padlo? V zadnjih 24. urah je padlo v Ljubljani 5.9 mm dežja, v Mariboru 7 mm, v Zagrebu 3 mm, v Splitu 9 mm. V Belgradu in Skoplju ni deževalo.

★ Revizija upravnih stanovanj državne železnice. Poročajo nam: Ljubljansko železniško ravateljstvo je prejelo z raznih strani ovadbe, da najemniki upravnih stanovanj oddajajo posamezne sobe celo takim osebam v podnajem, ki po določilih hišnega reda ne smejo biti podnajemniki. To svojevoljno oddajanje upravnih stanovanj je zavzelo že tak obseg, da najemniki celo potom časopisnih oglasov iščejo podnajemnike. V nekaterih v podnajem oddanih stanovanjih se izvršujejo celo obrti. Železniško ravateljstvo je naročilo vsem prodgovnim sekcijam, da predlože sezname tistih uslužbencev, ki imajo v upravnih stanovanjih

so najlažji pot, po katerem prihajajo bolezenske kalli v naše telo. Otrke, ki obiskujejo šolo, najzanesljiveje obvarujejo prehlata, nahoda in influence Anacol-pastile dra. Wanda. Dobe se v vseh lekarnah.

podnajemnike, dalje s čim se ti podnajemniki počajo, ali so policijsko priglašeni in če jim je podnajem od železniškega ravateljstva dovoljen. Zel. ravateljstvo bo take zlorabe upravnih stanovanj odpravilo na ta način, da bo odkazalo uslužbencem, ki imajo veliko družino in se morajo sedaj stiskati v ozkem prostoru, večja stanovanja, v manjša pa pridejo oni, ki so oddajali preveliko stanovanje neopravičeno in brez dovoljenja v podnajem.

★ Tečaj za pletarstvo in krasilno tehniko v Sodražici. Ministrstvo prosvete je odobrilo, da se na osnovni šoli v Sodražici otvori tečaj za pletarstvo in krasilno tehniko za učence 5. in 6. razreda.

★ Udomačena srna. Pred tedni je v Zgor-nji Bistrici pri Slovenski Bistrici ujel g. J. Jilg, uslužben na žagi dr. Ferdinanda Attemsa, enoletno srno. Srno je našel krvavečo na zaledenem potoku. Zadnja leva noga ji je bila pod kolenom gladko odrezana. Najbrže je srna pri iskanju hrane naletela na kako staro železo, ki ji je odrezalo nogo. Srno je vzel g. Jilg k sebi na dom in jo sedaj oskrbuje. Srna se je ljudi že privadila in celo sama jemlje svojemu rešitelju hrano iz rok.

★ Smrtina nesreča delavca. V tovarni »Danica« v Kopivnici je padel 55 letni delavec Anton Sege-rec iz 4. nadstropja v 20 m globoko odprtino pri dvigalu in je občal z razbito lobanjo in drugimi smrtnimi poškodbami na mestu mrtve.

★ Gospodarska zadruga poštinih nameščencev. V nedeljo dne 24. t. m. se je vršil v »Beli dvoranci« hotela Uniona v Ljubljani redni letni občni zbor Gospodarske zadruge poštinih uslužbencev, registrirane zadruge z omejenim jamstvom. Zborovanje je otvoril zadrugi predsednik K. Čeh, ter poročal o zadrugnem poslovanju. Kakor smo pomenili iz nadaljnjega poročila, je bilo v začetku preteklega leta v zadrugi 609 članov a 609 deleži, tekem leta je pristopilo 68 članov v 68 deleži in izstopilo 5 članov s 5 deleži, stanje dne 31. decembra 1928 je bilo 702 člana s 702 deležema. Denarni promet je iznašal 5.443.443.45 Din, blaga se je nakupilo za 1 milijon 30.728.21 Din, prodalo pa za 1.004.412.80 Din, kreditni promet s člani je znašal 2.333.387.33 Din ter skupni promet vseh računov 17.378.209.36 Din. Član nadzorstva G. Hribar je poročal, da je bilo poslovanje Gospodarske zadruge med poslovnim letom štirikrat pregledano in da so našli račune v najlepšem redu na kar so zborovalci odobrili računski sklep za leto 1928. V načelstvo so bili izvoljeni: K. Čeh (predsednik), Fr. Ferjančič (tajnik), M. Ban (blagajničar); ostali člani načelstva so: M. Gruden, C. Lilek, Fr. Martinšek in V. Slamič; člani nadzorstva pa so: Gregor Hribar (predsednik), Fr. Jereb (podpredsednik), A. Boh (tajnik), G. Bizovičar in J. Feruga (člana nadzorstva). Zadruga ima svoje poslovne prostore (pisarnico, čevljarnico in krojačnico) Pred Prulami štev. 1, skladišče za drva in pre-mog pa na Dunajski cesti v Medlatovi hiši.

★ Na smrt obsojena žena. Meseca septembra lani se je dogodila v Jagodini v Bosni krvava vaška žaloigra. Priletni šačir Mutić se je oženil z mlado deklico Zeko iz Trubarja Zeka se je morala vdati volji svojih staršev, ker je v Bosni v tem oziru tak običaj, dasi njeno srce Mutiću ni bilo naklonjeno. Pregovorila je Avdija Tuganiča, da ji pomaga spraviti moža s sveta. Nekega večera je prišel Tuganič s prijateljem Avdičem v Jagodino, da z Zeko izvrše dogovorjeni zločin. Zeka ju je pričakovala in ko sta prišla, je spustila Tuganiča v hišo, dočim je Avdič ostal zunaj na straži. Zeka in Tuganič sta stopila v sobo, kjer je Mutić spal. Zverinska žena je pograbila sekiro in zamahnila, da bi možu odsekala glavo. Ker ni dobro merila, je ostrina priletela na desno roko in mu jo odsekala. S strašnim krikom je planil Mutić pokonci, a že je padla sekira na njegova pleča. Mutićev krik je privabil v bližino tudi Avdiča. S Tuganičem sta navallila z noži na Mutića in ga zabodla do smrti. Morilec so vaščani prišli in jih izročili oblasti. Te dni je bila Zeka v Tuzli obsojena na smrt na vislicah, Avdič na 10, a Tuganič na 8 let težke ječe. Zeka je sprejela sodbo povsem hladno in je rekla: »Napravila sem svoje.«

★ Domači vrt. Sptal M. Humek. Z mnogimi podobami. Str. 195. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena broš. 33 Din, vez. 40 Din. — Prekrasna knjiga, ki obsega praktičen navod, kako naj domači vrt uredimo, obdelujemo in krasimo, bo dobrodošla vsem tistim številnim ljubiteljem vrtnarstva po kmetih in po mestih, ki so komaj čakali tovrstne knjižice. Naj bi to delo pripomoglo, da bi se vzbudilo vesplošno veselje in širila trajna ljubezen do domačega vrtnarstva. Toplo priporočamo!

★ Urojena prebava in zdrava kri se doseže z dnevno uporabo pol čaše naravne »Franz-Josef-grenčice«. Strokovni zdravniki za motenja v prehrani hvalijo »Franz-Josef-vodo«, ker pospešuje delovanje želodca in čreva, preprečuje oteklost jeter, zvišuje izločevanje žolca in sečnice, poživlja izmenjavo snovi in osvežuje kri. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

★ KO RAZSAJA HRIPA, skrbite, da z uporabo Franz-Josef-grenčice večkrat temeljito očistite želodec in čreva.

ROBORIN

čaj za želodec in čiščenje krvi, uspešno sredstvo proti odbelitvi, slabu prebavi, trajnemu zaprtju. Dobiva se v vseh lekarnah. Proizvaja lekarna ARKO ZAGREB ilica 12

Darujte v radijski lond za slepce!

Dr. A. Gosar:

Še o uradn. vprašanju

I.

Zal moram konstatirati, da je kritika mojega članka »Uradniško vprašanje«, šla stvarno popolnoma mimo mojega članka. Kritiki so tolkli po neklih namišljenih mojih predlogih, ki jih nisem nikjer napisal in so pobijali, česar sploh nisem trdil. Vse ono pa, kar moji kritiki mislijo, da je treba nujno zagotoviti državnemu uradništvu, to se da po moji zamisli prav tako dobro in še boljše uresničiti, nego je to možno v sedanjem sistemu.

Najprej nekaj splošnega! Samo po sebi se razume, da v svojem članku nisem niti hotel, niti mogel zajeti uradniškega vprašanja v celoti. Ni res, da »glebam v uradniški problem le kompleks vprašanj, ki se tičejo gmočnih odnosov med državo kot delodajalcem in državnim nameščencem kot delojemalcem«. Res je samo, da sem se v svojem članku, ki je bil itak že dolg, nujno omejil predvsem samo na eno, v tem primeru gmočno stran tega vprašanja.

Popolnoma se strinjam s konstatacijo, da je »dobro plačano, socialno ugledno, za starost in bolezen preskrbljeno uradništvu stvar eminentno državnega interesa in ne samo vprašanje javnih nameščencev ter problem gospodarskega in socialnega značaja«. Toda to je zame in menda za vsakega človeka, ki je imel kdaj z državno upravo le nekoliko več stika, tako jasno in samo po sebi razumljivo, da mi tega pač ni bilo treba posebej naglašati.

Prav tako se mi je zdelo — in tu mi bo vsak objektivni čitatelj gotovo priredil — nepotrebno posebej podčrtavati notorično bedo našega državnega uradništva. Danes ne gre le za to, da vsak, kdor more, poskuša po svojih močeh pripomoči k čim pravilnejši rešitvi aktualnih javnih zadev, kakršna je tudi uradniško vprašanje.

Zato je bil in mogel biti pravi moj namet — tudi to mi bo vsak objektivni čitatelj priznal — očitno le-ta: Pokazati gmočno stran službenega odnosa državnih nameščencev v taki luči, da bo vidno njegovo pravo stanje in vzroki tega stanja. To je namreč prvi pogoj, če hočemo pričeti tudi to stran uradniškega vprašanja uspešno reševati.

S tega vidika je članek pač lahko prav razumljiv. Le poglejmo: Trditvi, da je danes državnega uradništva neprimerno več, nego ga je bilo pred dvajsetimi ali tridesetimi leti, menda vendar ne bo nihče ugovarjal. Prav tako pa tudi nobena trditev in nobena, pa naj si bo še tako razumljiva želja ne spravi s sveta dejstva, da se mora zaslužek in socialni položaj vsakega nekoliko številnejšega stanu nujno odmerjati v skladu z običaji življenjskimi pogoji. To je prav tako neovrgljivo dejstvo, kakor je nesporno, da stoji plače državnih nameščencev danes znatno pod tem nivojem.

Je to »gospodarsko-materialistično« naziranje res še tako zastarelo, da ne velja niti v modernem kapitalističnem svetu, potem bi jaz dal vso oblast g. Erjavcu, da odmeri in zagotovi uradnikom in n. pr. tudi še delavcem trajno take dohodke, ki bodo presegali pravkar označeno mero! Kako hvaležni bi mi bili zato!

Toda pustimo šalo! Če je res potrebno, naj pojasnim to z resničnim zgledom. — V času inflacije so v Avstriji uredili plače nameščencev na podlagi indeksa. Vsak nameščenec s stalno plačo je prejel ob mesecu popolnoma brez ozira na stvarni kurz denarja, toliko plače, da si je mogel nakupiti vsega toliko, kot pred inflacijo. Odlične glave, teoretiki in praktiki so trdili, da je to edino pravilno in vprav vzorno. Življenje pa je reklo: Ne! In nekega dne nameščenci niso več prejeli plač po indeksu! Zakaj ne? Enostavno zato ne, ker ni bilo več sredstev zanje. Inflacija pomeni namreč, da država več troši nego ima stvarnih dohodkov. Država pa pomeni tu približno isto kot družba. Z drugimi besedami: Inflacija pomeni obubožanje družbe. Jasno pa je, če postajajo vsi skupaj, kot celota vsak dan revnejši, potem ne more noben količnik številnejši stan zadržati trajno svojih prvotnih dohodkov. Tako je in tako bo vse do tlej, dokler bo krajček hlečka manjši od krajca, ki ga lahko odrežeš od velikega hleba.

Slično je s trditvijo, da je nemogoče, da bi država, ki ima par stotisoč nameščencev, vsakemu, ki odsluži pri nji dve, tri leta, tudi že priznala popolno stalnost v službi. To je po mojem mnenju prav tako jasno, kakor se na drugi strani ne da utajiti, da v današnjem sistemu že okroglo deset let vobče nimamo uradniške stalnosti. Ali naj tudi še to razložim in dokažem? Ne, vsakemu, kdor misli, so to dejstva, nujna dejstva in ne morda le slučajne neprilike.

Če pa je tako, potem ne more biti naša naloga nič drugega, kot da iščemo izhod, da iščemo tako rešitev, ki bo v čim popočetnejši meri ustrezala resničnim življenjskim prilikam.

II.

Morda bo postal praktični zmisel in pomen mojega predloga še najbolj očit, če bomo čisto konkretno govorili.

Recimo, da je bila moja zamisel že dalj časa uresničena, to se pravi, da je bilo pokojninsko zavarovanje državnih nameščencev, kakor sem ga v svojem članku naznačil, že dalj časa uvedeno. Kako bi bilo danes?

Zame je predvsem eno popolnoma gotovo: Selekcija, ki je bila prva leta po vojni neizogibna in poznejša redukcija državnega uradništva bi bila

danes v g'avnem že izvedena. Zgodilo pa bi se to brez krutosti, ki so jo morali občutiti naši dosežaniji reduciranci. S tem pa bi bila tudi že dana osnova in možnost za primerno povišanje uradniških prejemkov. (Mimogrede naj omenim, da bi bilo v tem primeru gotovo izvedeno tudi bolniško zavarovanje uradništva.)

Ob sedanjih ureditvah uradniške službe pomeni redukcija ali popolen ruin človeka, ki je pet, deset ali celo blizu petnajst let odslužil državi, pa je potem brez vsega reduciran, ali pa pomeni izredno obremenitev države, ki mora plačevati pokojnino človeku, ki bi ji praviloma moral še služiti. Pri nas znaša to breme ogromne milijone, kar občutijo zlasti tudi aktivni državni nameščenci, ki prav radi tega ne dosežejo, ter ne morejo doseči primernih plač.

Pomislimi je treba tudi še tole: Pokojnina se uradniku do njegove upokojitve samo obljublja, je državni dolg; zavarovane premije pa se morajo sproti plačevati. Staro preizkušeno pravilo pa je, da je dolgov lažje delati, kot pa jih plačevati. To velja tudi glede države.

Ko so ob sedanjem sistemu različni ministri vpokojevali še nedoslužene uradnike, na njihovo mesto pa druge postavljali, se resnični stroški, ki jih je povzročila prezgodnja vpokojitev kaknega uradnika, niso nikjer v celoti pokazali. Viden je bil k večjemu letni izdatek, ki je vsled tega nastal. Kaj čuda tedaj, če smo danes že tako daleč, da znaša državni dolg v obliki pokojnin letno že okroglo eno milijardo!

V slučaju uradniškega zavarovanja bi moral vsak resor sproti nositi vse izdatke za svoje uradništvo. Zato pa bi se celo to vprašanje nujno sproti reševalo ter ne bi mogli nikdar zaiti v položaj, v kakršnem se danes nahajamo.

In kako bi bilo z uradniško stalnostjo? — To vprašanje je tem važnejše, ker so me mnogi razumeli, kot da hočem stalnost uradništva vobče odpraviti, ali pa jo vsaj do skrajnosti omejiti. O tem seveda ne more biti govora. Saj sem v svojem članku izrecno povdaril, da je primerna stalnost uradništva potrebna v interesu službe in iz socialnih ozirov.

Po moji zamisli bi državni nameščenec res postal nekoliko kasneje stalen, nego je bilo to določeno prejšnje čase. Ali vsaj po teh letih bi vsak nameščenec lahko resnično postal stalen. Potrebna izbira bi se namreč v tem slučaju brez težav izvršila v dobi službene stalnosti. Sedanji pokojninski sistem pa to skoro popolnoma onemogoča. Zato mora trpeti vse uradništvo, tudi taki z dvajsetimi in tridesetimi službenimi leti. Kajti tudi ti so predvsem radi tega že okroglo deset let nestalni. In to ni slučaj, to je sila dejstev.

Recimo še — in to mojemu predlogu niti najmanj ne nasprotuje — da bi država zagotovila stalnim uradnikom po preteku določene službene dobe poleg zavarovane premije še primeren pokojninski dodatek, ki bi ga uradnik mogel uživati samo, če je ostal do konca v državni službi. Ali bi bilo potem vobče še kaj nevarnosti, da bi starejši uradniki prostovoljno bežali iz državne službe? Pa tudi drugih izdatnih sredstev, da se z jamči potrebna stalnost uradništva, da se dvigne njegov družabni ugled itd. je pri zavarovanju najmanj toliko, kot jih je v današnjem sistemu. Vobče vse, kar je potrebno v interesu državne službe in uradništva, se da z idejo, ki sem jo sprožil, prav lepo združiti. Saj ne gre v bistvu za nič drugega, kot da postane ves stroj državne uradniške službe in hierarhije nekoliko elastičnejši, da se bo mogel brez posebnih krivice za uradništvo in brez posebne škode za državo sproti prilagajati resničnim življenjskim potrebam in pogojem.

* * *

H koncu še nekaj. Vse vprek se danes govori: Vlada naj izvrši redukcijo nepotrebnega, predvsem nesposobnega, lenega in koruptnega uradništva, ostale pa naj dobro plača in ves problem bo naenkrat rešen. Kakor je vse to prav in lepo, se vendar skriva za takim govorjenjem veliko nevednosti in nepoznanja stvari.

Nasplošno ima namreč zmisel samo taka redukcija uradništva, ki znači za državno blaginjo olajšanje, ne pa obremenitev. Redukcija uradnika, ki si je že pridobil pravico do pokojnine, pomeni za državno blaginjo le novo breme. Le poglejmo: Kdor je reduciran s 15 leti službe, dobi danes 60 odstot. pokojnine. Za ostalih 40 odstot. pa bi moral služiti še polnih 20 let! Še huje je to razmerje pri onih, ki so z desetimi leti dobili 50 odstotkov pokojnine, dočim bi za drugih 50 odstot. moral služiti še polnih 25 let.

To se pravi: Če bi hoteli z redukcijo doseči za državno blaginjo kak uspeh, da bi potem lahko ostalim uradnikom plače povišali, bi morali reducirati tiste, ki danes še nimajo 15 let službe in zato tudi ne pravice do pokojnine. To pa lahko zahteva samo tisti, ki na tihem upa, da njega redukcija ne bo doletela. Zakaj, če je siromak aktivni državni nameščenec, koliko večji revež je, koliko huja krivica se zgodi onemu, ki izgubi po petih ali celo po desetih in še več letih službo in s tem vsa leta pomanjkanja. Kdo naj tako ljudi, ki imajo tolikrat še številno družino, meče kar tako iz službe? Partizan je to morda še sem in tja storil; neprimerno težje pa bo to nestrankarju.

Tako se tudi iz tega vidi, da v glavnem ni drugega izhoda, kot preurediti službeno razmerje državnih uslužbencev tako, da se bo danes neizogibna redukcija poravnala na daljše dobo, da pa se bo v bodoče koristna in potrebna selekcija vrila kolikor mogoče avtomatično, brez krutosti in brez pretresljajev. To bo za državo in njeno upravo, pa tudi za uradništvo najboljše.

Na srečo in živčno belnim priporočamo našo Kofelna prosto praženo kavo. Sveže čajno maslo in pristne kranjske klobase stalno v zalogi. — ANTON FAZARINC, CELJE.

Ob vetru in slabem vremenu

ne čakajte, da postane Vaša koža hrpava in razpokana, marveč izognite se temu z

NIVEA-CREME

Nadrgnite si z njo vsak večer, predno greste k počitku, ter čez dan, predno greste na oster zrak, temeljito obraz in roke. Koži ugodni Eucerit, ki ga vsebuje Nivea crema, napravi Vašo zunanost lepo in mlado.

Ljubljana

Nočna služba lekarn.

Nočno službo bosta opravljali lekarni Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

Nezgoda mestnega ubožca

Janez mu je ime, stara ljubljanska srajca. Zvedel sem, da si je bil zlomil nogo in da leži sedaj v bolnici. Je siromak, mestni ubožec, dasi šele 59 let star, a drugače poštenjak od nog do glave. Obiska sem prijatelja v bolnici, pa me je opozoril na Janeza, češ: stopi, stopi k njemu, ti bo povedal, kako je bilo.

Nasmehnil se mi je, ko sem se mu približal, si pogledil kratke, že osivele brčice in vprašal:

»Kdo pa so, gospod?«

»Časnikar sem. Kako se vam je pripetila nesreča?«

»Uja u cajtenge dal?«

»Boni, če želite.«

»Pa naj daja. Astn, takole je bilo: gospodu doktorju Rusu sem rekel, da ne morem več premoga prenašati po ubožnici in so dejali: »Če ga ne morete, ga bo pa kdo drugi.« Tako sem bil prost in sem se odpravil v mesto k nekemu prijatelju. Nazaj grede sem zavil k Mencingerju, ker sem čutil par dinarekov v žepu. Pa nisem bil dolgo v gostilni, jaz hitro opravi, če nimam drobiža. Pred neko trgovino v Japljevi ulici pa mi je spodrsnilo in sem padel. Poskušal sem vstati, pa ni šlo. Neka ženska je prišla mimo in me vprašala, če sem padel.

Odnekod je prišel policaj, me zapisal in odšel v ubožnico povedati, kje sem in kaj je z menoj. Kmalu nato sta prišla dva iz ubožnice s tako »kišto«, ki premoč nosijo v njej. Pograbila sta me in me naložila v to posodo. Ker v »kišti« ni bilo veliko prostora, so mi noge štrlele v zrak, spodnji konec pa sem imel na drle. Strašno me je jezilo, ker sem imel na sebi najboljšo obleko. Ljudje so se smejali in rekli, da pusta neseta. Ali bi me ne bila mogla tistih par korakov v ubožnico lepo pod pazduho voditi, ali magari na rokah nesti? Pa prideta kar s »kišto« pomele!

»Ali ste ga imeli kaj pod kapo?«

»Nič, prav nič ne, gospod. Saj sem vendar hotel še podnevi domov priti. — Drugi dan pridejo gospod Rus in pravijo: »V bolnico boste šli. Bo kar naš hlapec napregel.« Vidite, pa ni veljala gospodova, ampak je prišel pome rešilni voz. Dvakrat imam zlomljeno kost. Ko sem prišel v bolnico, so mi precej dali »injekcijon«.

»Iz svojega življenja mi kaj povejte.«

»Vesel sem bil zmerom rad. Pred 30 leti sem prišel v Steyer dela iskati. Pa so imeli baš povodenj. Bilo je še par drugih Slovencev, ki so čakali na delo. Stopili smo skupaj in tako zapeli, da so nam takoj dela dali. Vodo smo »pumpali«. Nato sem 16 mesecev delal v tovarni, kjer izdelujejo pile in orožje. Po 18 goldinarjev na teden sem zaslužil. 15 sem dobil izplačanih, 3 pa so šli v »Baufond«. Kar je bilo pritriganega denarja, so ga delavcu izplačali, ki je zapustil službo. 48 goldinarjev sem že imel v »Baufond«. Skominalo me je po čedni vsotici, pustil sem službo, prejel denar in se odpravil proti Dunaju. Tam sem pil, dokler je bilo kaj denarja, potem pa sem moral stradati. Z Dunaja sem odšel peš v Pressburg, kjer sem dobil takega mojstra, da me je takoj potem, ko mi je izplačal zaslužek, prosil na posodo. Dal sem mu, nazaj pa nisem dobil ničesar. Zato sem ga zapustil in se napotil dalje. Nekje sem srečal nekega cigana, ki je bil brusar. Pridružil sem se mu in ker ni imel ničesar proti temu, sva potovala skupaj. Jaz sem po vaseh nabiral škarje, nože in britve, cigan jih je pa brusil. Nabrušene predmete sem zopet raznašal in sprejemal plačilo. S ciganom sva zaslužek po bratovsko delila. Nekega dne pa je cigana nenadoma zmanjkalo. Imel sem v žepu okoli 15 goldinarjev. Kako bom delil s ciganom, če ga ni bilo? Mahnil sem jo po beli cesti zopet sam naprej. Potoval sem po Ogrskem. Tam imajo jako hude pse. Tako so lajali name, da sem se bal, da me požro. No, pa sem jim le srečno odnesel pete in kožo in prišel zopet v to ljubo Ljubljano.

V Ljubljani sem delal, če sem imel delo; če ga pa ni bilo, sem pa postopal in kvartal. Dobrot nisem užil nikoli. Na starost me pa v »kišti« prenašajo po rodnem mestu. Pri vojakih sem bil »frajtar« in še pri Janezih.

Bolesto se je nakremžil in stisnil zobe. Ali je začutil bolečino v zlomljeni nogi, ali ga je zapelo razočaranje nad življenjem? Eno ali drugo, toda oženjen ni bil nikoli...

XX. prosvetni večer bo v petek 1. marca v beli dvorani Uniona. Na sporedu je zanimivo predavanje dr. Valterja Bohinca: Kako se je tekom časa preoblikovala naša zemlja? Marsikdo občuduje čudovite naravne krasote, katere so delo vodnih kapljic. Glavne spremembe zemlje izvršujejo reke in njeni pritoki. Predavanje, ki bo gotovo zanimalo slehernega prijatelja naravnih krasot bo pojasnjevano s številnimi skioptičnimi slikami.

Československá Obec v Lublani. Valne hromada konča se v soboto, dne 2. března 1929 o osmé hodině večerní v restauraci Vozdza. Učasti všech členů nutna.

Del »Zvezdec začasno zaprt. Mestni magistrat ljubljanski opozarja občinstvo, da bo radi preprečitve event. nezdgo spodnji del »Zvezdec« t. j. od »Slovenske Matice« do Wolfve ulice v prihodnjih dneh in sicer od pol 8 do pol 12 dopoldne ter od 1 do 5 pop. za pasante zaprt, ker bo ondi mestno vrtnarstvo obsekavalo kostonjeva drevesa.

Zahvala. Nepoznani gospe, katere pošilja mleko bolni osebi v Ljubljani, se tem potom najsrčneje zahvaljujem. Bog ji plačaj tisočkrat njej in vsem dobrotnikom! Do smrti hvaležna M. S.

Pes s pastjo na glavi. V Mestnem logu so nepoklicani lovič nastavili lisicam več pasti. Toda mesto lisice se je ujel v eno teh pasti velik pes volčjak. S pastjo na glavi je zdiral po Opekarski cesti navzdol. Tu so ga opazili ljudje, toda pes je zbežal pred vsakim. Poldnevan je bil konjač, pes pa, kot da bi vedel, kaj ga čaka, je s pastjo na glavi zginil. V stranski ulici se mu je posrečilo ostreži se neljubega in mučnega pokrivala, nakar jo je pobral dalje.

NAMOCENA POLENOVKA Fr. Kham, Miklošičeva cesta.

Dopisi

Moste pri Ljubljani

Naši mesarji.

V obči, proračunu za tekoče leto so bile zvišane klavne pristojbine za 100% in znaša sedaj od vola 50 Din. Do novega leta se je prodajalo goveje meso v naših mesnicah prve vrste po 16 Din in druge vrste po 14 Din. Na povišanje klavne pristojbine so pa odgovorili mesarji zelo učinkovito in nekako od novega leta dalje nekateri prodajo meso I., — končno je pri nas vse I., — po 17 do 18 Din. Na ugovarjanje konsumentov so se mesarji izgovarjali na zvišanje klavne pristojbine in pa da dražijo živino na sejnih tujci dasi je notorično, da so cene konstantne, deloma izkazujejo tržna poročila padajoče cene in pa dejstvo je tudi, da naši mesarji niso kupci za prvovrstno živalo. Toda mesarjem še ni bilo dovolj zvišanje cen, pač pa so se s posebno ulogo obrnili na županstvo z zahtevo, da se znižajo klavne pristojbine. Med brezpomembnimi ugovori je pred vsemi najtežnejši ta, da imajo dražjo režijo, kakor jo imajo ljubljanski mesarji v mestni klavnicci. (Cujte! Cujte!)

Ko so je občinsko starešinstvo posvetovalo o prošnji mesarjev, so prišli do spoznanja, da je vendar nedopustno, da bi bile mesne cene v delavskem okraju kakor so Moste, višje kakor so v Ljubljani na trgu, kjer se prodaja meso iste kakovosti. Starešinstvo je določilo torej cene za meso prve vrste 14 Din in druge vrste po 12 Din.

Starešinstvo ni seglo po najnižjih cenah, ki so na ljubljanskem trgu t. j. 12 in 10 Din, temveč je dovolilo svojim mesarjem 2 Din več pri kg. da ne bi jim dalo povoda pobijati slabših živali kakor jih sedaj.

Obenem je pa zagrozilo mesarjem, da jih bo naznanilo zaradi navijanja cen, ako ne bodo prodajali mesa po določenih cenah.

Ako bo občinstvo sodelovalo, bomo pač prišli mesarje, da bodo prodajali po primernih cenah.

Mesarji kajpada na vse načine groze in rogne proti nalogu županstva. To pa rešemo, da ako bo prišlo do kaknega zakola živali v svrhu ugotovitve primerne cene kakor je bilo prišlo v Ljubljani, tedaj bomo že skrbeli, da za zakol namenjene živali ne bodo odbrali mesarji, temveč jo bodo zaupniki konsumentov.

Ulični napisi in nove alicie.

Občinski odbor je že pred več leti dal cestam in ulicam imena. Šele sedaj je pa starešinstvo sklenilo naročiti ulične napise in pa hišne tablice. Ulične tabele bo plačala občina, hišne tablice pa hišni posestniki. Oblika tabele in napisov bo taka kakor je v Ljubljani.

Jesenice

Umrli je jeseniški hotelir in gostilničar »Pri pošti«, g. Ivan Poljšak. Bo'an na želodcu je bil prepeljan v Ljubljano k operaciji, a je izdihnil na operacijski mizi. Blag mu spomin!

Člani »Svobode« — izpuščen. Pred nekaj časom je bilo več tukajšnjih članov društva »Svobode« aretiranih, a pred par dnevi so bili zopet izpuščen iz zapor. Vodstvo tovarne je izjavilo, da jih ne sprejme več v delo. Ker pa aretirani niso bili kaznovani in se jim ni mogel dokazati noben prestop, so bili zopet sprejeti vsak v svoj obrat. Opozarjamo vse cenjene čitatele na oglas, ki bo v kratkem izšel v listih, s katerim bo naznanjeno kdaj se bo v kinu Kat. del. prosv. društva predvajal večfilm »Kralj Kraljevi«.

Litija

St. Jurij. V torek ponoči je umrla nagloma, zadeta od srčne kapl, ugledna in vzorna gospodinja g. Milka Damjan-Kovačeva. Včera je bila še pri sv. maši v Litiji in je vsa dela opravljala. Zapuščena štiri male otroke, najstarejši je star sedem let, in potrtega moža Ignacija, cerkvenega ključarja in vrlega katoliškega moža. Pokojna je

Nadležni kašelj

odpravi se najhitreje s
Kresival-om
To že neštetokrat pre-
iskušeno sredstvo o-
mehča brzo in gotovo
vsako zasluzenje.

Pazite na originalni zavo-
j „Bayer“.

bila jako izobražena, je veliko brala in podpirala katoliško časopisje. Z njo lega v grob ena naj-
boljših žena v obširni šmartinski fari. Naj počiva
v miru, preostali pa naše iskreno sožalje. — V
torek je zadela kap čevljarja Petruharja v Gradcu
pri Litiji. Bil je takoj mrtev.

Škofja Loka

Zeleti bi bilo, da se na cesti Škofja Loka—
kolodvor čim prej izkopijejo ozki in globoki jarki
preko ceste, da bi voda lahko odtekala. Ljudje bre-
dejo in padajo v mlake. Delavec in šolar ne moreta
na avto. Blagajna mlake tega ne dopušča, pač pa
sta deležna blata, ki ga meče od vseh koles.

Ptuj

Mestno gledališče. V petek dne 1. marca go-
stujejo Mariborčani z nad vse ljubko in zabavno
opereto »Na cesaričinu povelje«. Opozorjamo zlasti
na srčkano otroško sceno, ki navadno gane publi-
ko do solz.

Hrastnik

Prosveta. V nedeljo igra kino Union veleza-
nimiv film »Pasijone«. Vabimo občinstvo, da si
ogleda ta film. — Za lekarno v Hrastniku je za-
prosil neki gospod iz Maribora. S tem bo zelo
ustreženo potrebam naše velike industrijske dol-
ne. — Cerkvena akcija. Hrastničani smo zelo ve-
seli, ko vsak čas čitamo, kako se za našo reč zu-
gnanij prijatelji trudijo. Trenutno je društvo dobilo
že precej več tisočakov kakor omenja prof. g. Sla-
vič v nedeljskem »Slovenec«. Vsa društva, ki so
dobila od cerkvenega odbora nabiralne pole, a ne
morejo nabirati, prosimo, da tiskovine vrnejo.

Trbovlje

Naj bo to zadnjič. Poročali smo o ponesreče-
nem hlapiču zalogo piva »Union«. Ponesrečenca so
pripeljali na navadnem vozu na pokopališče in v
polnem diru, da so se ljudje nad to brezdušnostjo
zgražali. Priporočili bi več spoštovanja do mrtvih,
če je tudi samo hlapiček.

Za rudarske vpokojence. Vodstvo trb. Vincen-
cijevе konference č. g. župnik Gašparič in g. Križ-
nik je v petek izročilo g. velikemu županu spome-
nik, v kateri opozarja na neznosne razmere rudar-
skih starovpokojev, ki dobivajo še danes kronsko
pokojnino, novovpokojev pa grozi slaba de-
narna podlaga, da se jim penzija še zniža, ako se
v najkrajšem času ne izvede sanacija Bratovske
skladnice in s tem ne regulira in zviša pokojnina
starovpokojev, novovpokojev pa zopet da
nazaj že v pokoj priznana penzija, katera jim je
bila enkrat že znižana. Vodstvo Vincencijevе konfe-
rence je dobilo utis, da se hočejo na velikem žu-
panstvu zavzeti za to, da se novi pravilnik Bra-
tovske skladnice, kakor si ga je zamislil g. minister
dr. Gosar, potrdi in uveljavi.

TRZIŠČE NA DOLENSKEM

Imeli smo hudo jasno zimo tudi pri nas. En-
krat celo — 30 C. Ljudem je zmrazil krompir po
kleteh in vino v hramih. Nekemu vinogradniku je
mraz odprl čep pri sodu in mu je izteklo do ma-
lega vse vino. Mirna je zamrznila, mlini so bili
zamrzni, da niso več mlieli. Ljudje so našli zmraz-
njene sove in druge ptice. Nekaterim pa so zmraz-
nili tudi prašiči. Tržišče je bilo en teden popolno-
ma odrezano od Sevnice, ker je zasula cesto snežna
lavinna na dolgi poti ure. Šest dni so delavci de-
lali neprestano, da so odprli cesto. Sv. Matija pa
je zopet prinesel gorak jug, ki pa je povzročil nov
snežni plaz na cesti proti Sevnici, tako da je cesta
zopet zaprta. Snežni plaz je zasul gozdnega čuvaja
I. do vratu. Eno uro so imeli dela, da so ga odko-
pali.

Metlika

Neborei so poklicani k neborački četi iz na-
šega kraja 1. marca.

Zadružni tečaj bomo imeli v četrtek 28. febr.
v Metliki v dvorani HIP. Začetek je ob 8. uri do-
poldne. Predavatelji pridejo iz Ljubljane. Zadruž-
niki, pridite v obilnem številu na ta tečaj, ker je
velike važnosti!

Vinski sejum za Belokrajino je odgojen na
nedoloben čas, in to največ radi prevelikega mraza.
Vinarska zadruža se snuje. Na gori omenje-
nem tečaju se bo razpravljalo tudi o tem, ali kaže
ustanoviti tako zadružno tudi pri nas. Gotovo bi
bila zadruža velikega pomena za našega vinograd-
nika, ker bi v slučaju ustanovitve te zadruge, pro-
dal vedno svoj vinski pridelek že jeseni, takoj ob
trgati.

Lokalni promet v Belokrajini je sedaj, ko sta
ukinjena dva vlaka, pri nas zelo oviran. Ako hoče
kdo n. pr. v Črnomlju, kamor je peš 17 km, z vla-
kom, mora iti iz Metlike daleč ob 14. v Črnomlju
prenočiti in se vrniti jutri zvečer ob 4. Za Novo
mesto je še bolj nerodno. Ali ne bi kazalo tudi pri
nas upeljati motorne lokomotive, kakor smo čitali
v nedeljo, da se namerava to za nekatere kraje
okrog Ljubljane. Prosim, da bi se kaj ukrenilo v
tem oziru za našo zapuščeno Belokrajino.

Jug je hvala Bogu končno vendarle temeljito
zmagal burjo, dasi se je moral dobro boriti. Zjutraj
ob 7 smo imeli še — 14 C ob 10 pa že — 6 C in
pozneje še več. Toplota se je začel sneg, da je bilo
kar veselje gledati. Sanina je kar izginila. Ampak
brez škode ne bo izgubil sneg. Ruši strehe, voda
stoji na bregovih, teče v kleti, odnaša umetno gno-
jilo itd. Prenagel jug res ni dober. Samo pol juga
bi bilo kar zadosti, da ne bo preveč nesreč in se
ne bo ljudska beda še povečala.

Št. Jernej na Dolenjskem

Premeščen je g. Martin Klanjšek od orožniške
postaje v Dol. Brezovici v Črnomljinje.

Tri nove učne moti dobimo na osnovno šolo
v Št. Jerneju.

Vina imamo še precejšnjo količino za prodajo.
Kupci naj se oglašijo, izbire bo dovolj, cene razme-
roma nizke.

Ce se bik odveče. V Gor. Stari vasi se je po-
noči odvezal bik pos. Turka, ki je začel skakati na
kravo. Ker pa je bila krava privezana, mu ni mogla
uiti in jo je pritisnil k jaslom, da si je zlomila til-
nik. Na pol Hivo so jo našli zjutraj. Morali so jo
ubiti.

Kočevje

Nesreča. Raz cerkveni stolp je padel velik kos
ledu štiriletnemu otroku orožnika Savnika na gla-
vo in ga težko poškodoval. Otrok je bil takoj v ne-
zavesti, nakar so ga prenesli na njegov dom.

Les iz gozdov se zopet redno dovaža, kar pred
kratim radi velikega snega in mraza ni bilo mo-
gote.

Hripa in influenza. Mraz, ki je bil tu občut-
nejši kot drugod, je spravil marsikakega v poste-
ljo. Toda tu je pritisnila še vročina, tako da se je
resno bati, da se razširi hripa po vsej okolici. Iz
Kočevske reke poročajo, da se je tam razširila
hripa tako močno, da še ni nikjer hiše, kjer ne bi
kdo ležal. V mnogih hišah leži kar vsa družina h
krati. Ljudje so prepuščeni usmiljenju in postrežbi
sosedov. Isto se je zgodilo v Zeljnah, Kedarji vasi
in mesto samo trpi na tej bolezni, kar se zlasti
opaža na rudniku.

Smrtna kosa. V Kočevju je umrla ga. Ma-
rija Röthel, mati zdravnikar dr. J. Röthla. —
V Šalki vasi je umrla ga. Marija Erker, stara
75 let in E. Erker, posestnica, stara 49 let.

Ribnica

Gledališče lutk tukajšnje meščanske šole je
priredilo 1. in 3. februarja predstavo pravilne igre
»Kralj Lavrine«. Lani ustanovljeno je letos nastopilo
z otroci igralci, kar je nedvomno velik napredek
od lanskega leta, ko je prvič igralo za občinstvo. Le-
žal, da nam je dana le redka prilika občudovati
vztrajno, a skrajno težavno delo njegovega usta-
vitelja strokovnega učitelja Janka Trošča in ostalega
učitelstva naše meščanske šole. Poročali bi bili že
prej o tem, toda pričakujejo še kake predstave, smo
dočakali mraz, ki je onemogočil nadaljnje predstave,
nas pa pognal v zapeček, odkoder si šele zdaj
upamo vsaj za nekaj ur dnevo. V nadi, da se
bomo mogli kaj kmalu zopet nasmejati iz srca
Gašperku in da nas mladina še razveseli s kako
igrico, ki vzbuja v naših malčkih toliko pristranskega
smeha, objavljamo te vrstice. Svet naj izve, da ne
spimo, akoravno ne obesimo vsake malenkosti na
veliki zvon. — Opozovalec.

Sv. Križ pri Litiji. Dosedaj imamo letos 10
mrtičev: 5 otrok v skupni starosti 11 let in 5 starih
ljudi, ki so imeli vsi skupaj 382 let.

Sport

Službeno iz LNP. Seja upravnega odbora
se vrši v četrtek 28. februarja ob 20 v damskem
salonu kavarne Emona. Naprošajo se vsi gg. od-
borniki, da se seje radi važnosti gotovo udeležijo. —
Tajnica.

Državno prvenstvo v smučskih skokih se vrši
v nedeljo v Mojstrani ter obeta biti največja ska-
kalna tekma, kar jih je bilo pri nas. Se sedaj je
prijavljenih 20 tekmovalcev, manjkajo pa še taki,
s katerimi se računa, da bodo tekmovalci, kar
utegne dati skoro 25 tekmovalcev, to bi bilo 75
skokov v konkurenci. Skakalnica je bila vse do
zadnjega v dobrem stanju in ji sedanje južno vre-
me še ni preveč škodovalo. Tekma prične ob 11
dopolodne po prihodu vlaka ter bo končala okrog
18. ure. Popoldne ob 16. uri se vrši v hotelu »Tri-
glava« razdelitev nagrad tekmovalcem ter prejme
prvak obenem posebno častno darilo »Jutrca«, kra-
sen v usnje vezan album. Obenem s temi darili se
bo razdelilo tudi plakete in diplome tekmovalcem
v državnem prvenstvu v vztrajnostnem smučanju,
ki se je vršilo 27. jan. na Pohorju. Vse, ki se za-
nimajo za smučski sport, pa vabimo, da se udeleže
skakalne tekme v Mojstrani, ki bo dokazala, da je
pri nas tudi ta najvidnejša panoga smučskega spo-
ta prekoračila začetniške težkoče in da smo dobili
kader lepo se razvijajočih smučarjev-skačkov.

Sankaške tekme za prvenstvo Slovenije
na naravnih sankališčih. Prometno društvo za
Bohinj in Boh. Bistrico priredi s privolenjem in
po pravilniku JZSZ v nedeljo 3. marca 1929 na
občinskem sankališču v Boh. Bistrici sledeče san-
kaške tekme: 1. Tekma za prvenstvo Slovenije
na naravnih sankališčih. 1. Tekma seniorjev, prvi tek,
start ob 8.30. 2. Tekma juniorjev, start ob 8.45.
3. Tekma novincev, start ob 9. 4. Tekma dam, start
ob 9.15. 5. Tekma seniorjev, drugi tek v obratnem
vrstnem redu. 6. Dvosedežno: a) dame, b) dame
in gospodje, c) gospodje. Start ob 9.30, 9.45 in 10.
Cilj 8 minut od kolodvora, start tričetrt ure od
cilja. Tekmovalna proga je dolga 1900 m. Prijav-
nina za osebo 10 Din, in sicer prijave se spreje-
majo do 2. marca do 20 na Tourist-Office Bohinj
ali g. Alfonza Mencinger, Boh. Bistrica. Naknadne
prijavine proti dvojnemu plačilu do starta. Tren-
ing dovoljen do 2. marca do 17. Posamezne sku-
pine tekmujejo le v slučaju, ako je prijavljeno za
vsako vsaj pet enot. V najkrajšem času na cilj
dospela enota iz vsake skupine si pridobi naslov
sankaškega prvaka Slovenije na naravnem sankali-
šču za leto 1929. Razglas doseženih rezultatov bo
ob 16 v »Sokolskem domu« na Bistrici. — II. Tekma
naraščajo obah spolov do 18. leta starosti. 1. De-
klice, start ob 12. 2. Dečki, start ob 12.15. 3. Dvo-
sedežno, start ob 13. Proga ista kot pri prvenstven-
nih tekmah. V vsaki skupini se tekmuje le, ako
je prijavljenih zanj vsaj pet enot. Prijavnina 5 Din
za osebo do 2. marca do 20, naknadno dvojna pri-
javlnina. Za v vsaki skupini v najkrajšem času na
cilj dospela enota darilo. Drugi in tretji prizna-
nica. Objava doseženih rezultatov ob 17 v »Sokol-
skem domu«. — III. Tekma domačinov na samote-
ničah. Proga ista. Start ob 15. Vsako moštvo mora
obstojati iz vodnika in dveh sotekmovalcev ali so-
tekmovalk. Prijavnina 10 Din za osebo do 2. marca
do 20, naknadne prijave do starta proti dvojnemu
plačilu. Pet praktičnih daril. Razglas doseženih re-
zultatov in razdelitev daril ob 19 v »Sokolskem
domu«. — P. n. zunanji gostje se naprošajo, da si
pravočasno rezervirajo prenočišča.

Občni zbor SK Železničar v Mariboru. Dne
16. februarja se je vršil ob množestvilni udeležbi
članstva II. redni občni zbor kluba. Predsednik kluba
g. ing. Koudelka je uvodoma omenjal važnejše
dogodke v klubu. Eden glavnih dogodkov je bil do-
graditev lastnega nogometnega in teniškega igrišča. Da-
lje korporativen pristop I. Maribor. težko-atletskega
kluba z bivšim jugoslovanskim prvakom v roko-
borbi Arzenškom na čelu. Iz poročila tajnika g.
Mariniča je bilo razvidno, da se je vršilo 46 odo-
bovovih sej. Število članstva pa se je pomnožilo za 80
na 400. Med letom se je vršil tudi izredni občni
zbor kluba, kjer se je sklenilo, da pristopi klub k
»Narodni obrani«. Sledila so poročila ostalih funk-
cijonarjev. Težko-atletska sekcija, ki je edina te
vrste v Mariboru, pripravlja za 6. aprila medmest-
no tekmo Ljubljana: Maribor. — Denarni promet
159.096.20 Din, inventar kluba se je pomnožil na
vrednost 18.580 Din. — Pri volitvah je bil soglasno
izvoljen sledeči odbor: predsednik ing. Koudelka;
podpredsednik Rajh; tajnik Vokač; blagajnik Fi-
scher; gospodarja Wagner in Lukas; odborniki:
Pipuš, Parma, Kosi, Novak, Vavda. Mozetič, Er-
menc, Jurjevčič; revizorji: Hvalenc, Marcel, Bač-
nik, Marussig; razsodniki: Karomanc, Hübl, Glaser.
Za načelnika nogometne sekcije Saffran, lahko-atlet-
ske in plavalne Ermenc, tenis Rajh, težko-atletске
Arzenšek, zimsko-sportne Jurinec in roketne
ing. Koudelka. — Radi izrednih zaslug za klub je
bil izvoljen bivši predsednik kluba g. ing. Senica
Edo častnim članom kluba.

Slovenskim sankaškim prvakom. Po dalj-
šem odmoru se vrše v nedeljo 3. marca v Bohinju
zopet sankaške prvenstvene tekme, in sicer to pot
za prvenstvo Slovenije na naravnih sankališčih. —
Pred vojno je ta sport bil vsestransko priljubljen.
Po vojni ga izpodriva najbolj smučarstvo. Povojn-
nega naraščanja v tej zimskosportni panogi prav za
prav nimamo, vsaj za njega ne vemo. Nekdanji
prvoborniki na tem polju naj bi ob tej priliki po-
kazali, da kljub par križev, ki se jim jih je na-
prililo na hrbet od tedaj, ko so aktivno najbolj
navdušeno sodelovali, da je ta sportna panoga ne
samo zabavna, nego tudi sportna. S tem bi se po-
mladek pridobil za to, da še bolj giblje v prosti
naravi. Stari prvaki! Na plan ta dan vsi do zad-
njega, pokažite s svojim aktivnim sodelovanjem
mlajšim, kako se je vozilo in kako naj se sanka
še tudi danes.

Železniške ugodnosti. Zveza za tujski pro-
met v Sloveniji in JZSZ sta podvzela na pristojnih
mestih potrebne korake v ta namen, da se radi iz-
redno dolge zime podaljša ugodnost polovične vož-
nje pod dosedanjimi pogoji pri izletnih vlakih
do konca marca t. l. Velikanski snežni zameti po
vseh naših državah so namreč preprečili intenzivno
udeleževanje zimskega sporta v februarju. Tako
niso prišli na svoj račun niti oni, niti železniška
uprava. Pričakuje se ugodne rešitve te intervencije.
Kakor hitro dospe uradno obvestilo, bo občinstvo
o tem po časopisju obveščeno.

Sablanje. SK Ilirija javlja vsem interesen-
tom, da bo v kratkem pričel redni trening. V
svrhu razdelitve časa pa priči vse že priznane
gospode in tudi tiste interesente, ki se dosedaj še
niso javili, da pridejo v četrtek, 28. t. m. na iz-
redno važen sestanek, ki se bo vršil ob pol 7 zve-
čer v telovadnici I. drž. gimnazije (poleg Narodnega
doma, vhod iz Gajeve ulice). Klubu se je posrečilo
pridobiti za trenerja g. podpolkovnika Čvirna, di-
plomiranega učitelja borjenja, ki bo pričel z red-
nim treningom takoj, čim se izvede potrebna orga-
nizacija med interesenti, vsled česar je ta sestanek
zelo važen.

IZ URUGUAJA, DEZELE OLIMPIJSKIH ZMA- GOVALCEV.

Sportno časopisje v Urugvaj se je zelo raz-
vilo. Do pariških olimpijskih iger l. 1924 je imelo
glavno mesto Montevideo samo dva časopisa, ki sta
imela tudi sportno rubriko. Danes ga ni v Urugvaju
časopisa, ki ne bi imel vsaj ene strani »Sporta«.
Prav posebno obširno se peča s sportnimi dogodki
»Tribuna Popular«, ne samo z južnoameriški, tem-
več tudi z evropskimi, zlasti s srednjeevropski-
mi. Ni čudno; saj je urednik lista Dunajčan Jos.
Brod; danes je on najuglednejši sportni kritik v
Urugvaju. V onem listu dobimo najrazličnejše zani-
mive vesti. Skoraj vsak važen evropski dogodek je
komentiran.

Znane olimpijske veličine Nasazzi, Scarone,
Petrone, Andrade i. d. so obravnavane v listu kot
veliki mogotci. Če je šel na primer Nasazzi na spre-
hod, je bilo to v listu že omenjeno, med vosebnimi
nogometnimi poročili. Beremo, da je podaril član
kluba Gestiđu lepo darilo, da je šel Petrone na lov,
da je zabil na igrišču goal, o katerem bodo še po-
tomci pisali cele knjige, da bo šel Scarone v Pariz
in da je to za Urugvaj velika zguba.

»Danes trenira klub Nacional«, je geslo neke
druge številke. To se pravi, da bo zbranih na igri-
šču okoli 24 igralcev Nacionala, med njimi 10 onih,
ki so že dvakrat zmagoslavno tekmovali pri olimpijskih
igrah. Seveda je zbran ves Montevideo. Nasazzi,
olimpijski kapitan, je nekoga oklofutal, neki
drug olimpijonec je težko ranjen itd.

Tako dobi v Montevideu vsak bravec Sportne
rubrike vsak dan novo senzacijo. Pa je vseeno, če je
senzacija iz Evrope ali Amerike in če je sploh resni-
čna.

Z naslovom »Povsod divja žoga« piše o Južni
Ameriki in njenem sportu neki nemški sprinter:
»Dočim ima sport v drugih deželah le stran-
sko ali podrejeno vlogo, je nogomet v Urugvaju in
v Argentini g. avno zanimanje in prva zabava držav-
ljana. Nogomet je tukaj vse. Množice mrgolijo na
igrišče, srditi boj na zeleni trati se nadaljuje v
vrstah fanatičnih igralcev, razdeljenih v dva tabora;
večkrat se prepir razvije v pravo bitko, in mora
poseči policija vmes z orožjem v roki. Pred ured-
ništvu velikih časopisov se gnetejo množice, da iz-
vedo novice, naznanjene v bleščetih črkah; in če-
sopisi prinašajo v ogromnih nakladah na več stran-
neh obširna poročila, s številnimi momentnimi si-
lkami. Silke narodnih moštev vidiš na vsakem
kiosku, v vsaki prodajalni, vidiš jih na vžigalnih
škaticah, v koledarjih itd. Skratka, nogomet vtisne
tukajšnjemu javnemu življenju svoj pečat, boli kot
kje drugod na svetu. Pelji se kamorkoli se hočeš: z
brzovlakom iz glavnega mesta Argentine na jug v
puste pokrajine pri mestu Santa Cruz ali pa na
zahod do mest Tucuman in Mendoza na podnožju
And ali pa poidi v pokrajine Santa Fé ali Entre
Rios ali kamorkoli, povsod drži žoga po livadah;
v žgočem solncu igrajo otroci na polju in otročički
po cestah v mestih. Nogomet je velika strast naroda
v Urugvaju in v Argentini.

KAKO SO NOGOMETNA PRAVILA DOBILA KAZEN 11-METROVKE.

Marsikomu ni znano, kako naključje je poka-
zalo potrebo kazni, ki nudi skoro absolutno možnost
gola v korist onemu, ki kazenski strel izvaja. Naj-
zanimiveje je, da je bil eden in isti klub v dveh
tekmah vsled pomanjkanja 11 metrovke težko oško-
dovan.

Dva angleška kluba Nots Connty in Stohl sta
igrala finalno tekmo za angleški pokal. Slabšemu
moštvu Connty se je posrečilo takoj začetkom igre
doseči vodstvo z 1:0. Rezultat so z odlično defen-
zivno igro držali skoro do konca, ko je srednji na-
padalec Stohla dal oster neubranljiv strel na goal.
Izvravnaje bi bilo tu, da ni branilec z roko dal žogi
smer v aut. Ker še ni bilo 11 metrovke, je sodnik
diktiliral prosti strel, ki pa ni vsled dobre taktike
Conntya — obramba je napravila živ zid — prinesel
siguren uspeh. V tej važni tekmi se je prvič pokazala
potreba po kazni, ki prinese siguren uspeh, posebno
še ker je Stohl trpel veliko materialno škodo.

Po dolgih konferencah in pa po zaslišanju
aktivnih igralcev se je sklenilo uvesti v nogometna
pravila 11 metrovko. Da je pa potrebno še nekaj,
je pa pokazala tekma zopet med Stohlom in Aston
Willo. No in kot v prvi igri, je tudi v tej Aston
Willo vodil z 1:0 do zadnje minute. Ravnotako je
v zadnji minuti branilec na aut liniji udaril z roko
po žogi, samo s to razliko, da smer žoge ni spre-
menil, ker je šel strel v aut. Doseženi kazenski strel,

REKORDNE REZULTATE

Samo s TUNGSRAM Bariljevimi REKORD CEVMI

ki bi prinesel gotovo izenačenje in Stohlu lepe de-
narje, se pa ni mogel izvršiti, ker je pravilni sodnik
v 90 minuti odžvižgal. Zopetna konferenca je napra-
vila sklep, da se 11 metrovka mora streljati tudi po
preteku regularnega časa.

Tako je prinesla nesreča Stohla nogometnemu
sportu zelo važno določbo, ki je že marsikateremu
klubu prinesla bodisi zaslužen ali nezaslužen
zmago.

Radio

Ladijski časopisi. Kakor znano izdajajo ladje
na prekomorskih plovbah vsak dan časopise, da o
najvažnejših novostih obveščajo potnike. Na mno-
gih ladjah se je že kar uvedla navada, da natisnejo
poročila, ki jih sprejemajo radiotelegrafskim in
radiotelefoniskim putem. Ladja »Olympic« je ne-
davno na vožnji v Ameriko presenetila svoje po-
tnike s tem, da je v ladijskem dnevniku natisnila
slike, ki jih je sprejela potom radia.

Radio v raznih deželah. Monakovska postaja
je organizirala vrsto radijskih predavanj o stanju
radia v raznih deželah in državah. Dosedaj sta se
vršili dve taki predavanji, od katerih je eno obrav-
navalo Ameriko, drugo pa položaj in razvoj ra-
dijskega gibanja v Italiji.

Radio v službi letalstva. Ob znani zrako-
plovski prometni cesti med Tihim in Atlantikom
oceanom nameravajo zgraditi šest velikih oddaj-
nih postaj, od katerih bo vsaka stala 30.000 do-
larjev. Zrakoplovi, ki bodo opremljeni s sprejem-
nimi aparati, bodo na ta način stalno v zvezi z
zemljo. Na valu 900 m bodo te postaje oddajale
vremenska poročila, poročila o pokrajini, preko
katere zrakoplovi letijo in podobna važna sporo-
čila. Lastnikom trgovskih letal je ameriška radijs-
ka družba svetovala, naj opremlijo svoja letala
s sprejemnimi napravami.

Programi Radio-Ljubljana:

Četrtek, 28. febr.: 12.30 Reproducirana glasba.
13.30 Casovna napoved, reproducirana glasba. — 13.30
Stanje vode in borzna poročila. — 17. Koncert Ra-
dio-orkestra. — 18. Čestina, poučuje g. Novak. —
18.30 Predavanje iz knjižništva, ing. Rado Lah. —
19. Naše sosednje države, dr. Bohinec. — 19.30 Zgo-
dovina Slovencev, prof. S. Kranjc. — 20. Uvertura
večer, izvaja Radio-orkester: 1. A. Conardi; Berlin
joče in se smeje; 2. D. Auber: Fra Diavolo; 3. He-
rold: Zampa; 4. Gounot: Margareta; 5. Alleier: Ve-
sela uvertura; 6. Boileau: Bagdadski kalif; 7. Bin-
der: Savoiardi; 8. Urbini: Medusa; 9. Soupée: Pes-
nik in seljak; 10. Linke: Berluski zrak. — 22. Po-
ročila in časovna napoved.

Petek, 1. marca: 12.30 Reproducirana glasba.
13.30 Casovna napoved, reproducirana glasba. — 13.30
Stanje vode in borzna poročila. — 17. Koncert Ra-
dio-orkestra. — 18.30 O gospodinjstvu, predava gđ.
C. Krekova. — 19. Francoščina, poučuje dr. Leben.
19.30 Iz glasbenega sveta predava dr. St. Vurnik. —
20. Slovenska balada v literaturi in glasbi. Samospeve
poje g. Janko član kr. opere: 1. Risto Savin, Zim-
ska balada; 2. R. Savin, Skala v Savinji; 3. R. Savin,
Pevska balada; 4. R. Savin, Pismo; 5. Vasilij Mirk,
Pravijo ljudje; 6. Emil Adamič, Zimska pesem; 7.
dr. Iyan Pregelj, Balade v prozi, recitira gna. A.
Zalarjeva.

Drugi programi:

Četrtek, 28. februarja:
Zagreb: 13.15 Plošče. — 17.30 Popularni po-
poldanski koncert. — 19.30 Simfonični koncert če-
ske filharmonije. — Praga: 12.30 Opoldanski kon-
cert. — 16.20 Za deco. — 18.25 Program za dame.
19.30 Simfonični koncert. — Stuttgart: 16.35 Plošče.
19.45 Esperanto. — 20. Filharmonični orkester. —
Toulouse: 13.45 Dueti. — 14. Iz komičnih oper. —
21.30 Iz oper. — 22. Večerni koncert. — Bern: 12.50
Reproducirana glasba. — 16. Koncert. — 19.30 O
delu statističarja. — 20. Drama. — 20.40 Orkester.
Katovice: Prenos iz Varšave. — 17.55. Komorna
glasba. — 20.15 Večerni prenos iz Krakova. —
22.30 Plesna glasba. — Rim: 13. Trio. — 17.30 Pe-
tje in godba. — 20.45 Simfonični orkester. — Ber-
lin: 16.30 Trio. — 17.30 Recitacije. — 19.30 O Be-
nareu. — 20. Vesel večer. — 21.30 Po poročilih
plesna glasba. — Dunaj: 11. Kvartet. — 16. Popol-
danski koncert. — 17. O tujkem prometu. — 19.30
Večer arij in duetov. — Nato jazz. — Milan: 11.15
Reproducirana glasba. — 12.30 Kvartet. — 16.30
Kvintet. — 20.30 Opera. — Budapest: 9.15 Koncert.
16. Radijska visoka šola. — 20. Veseloliga. — 22. Ci-
ganska godba. — Varšava: 16.15 Prenos mladinskega
sporeda iz Krakova. — 17. Recitacije. — 20.
Orkester varnostnih stražnikov. — 22.30 Plesna
glasba.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Začetek ob 20. uri.

Gospodarstvo

Ivan Vesjenjak:

Slovensko vinogradništvo v krizi

Kjer koli se oglasi v naših vinogradniških krajih — pa naj bo v Halozah, v Slov. goricah, ob južnem Pohorju, v šmarsko-rogasem okraju ali v Posavju, menda tudi v Beli Krajini in na Dolenjskem — povsod dobili odgovor: »Denarja ni, vino zastaja, pridelek nima primerne cene itd. Izkoriščajo težak položaj naših vinogradnikov posamezni veletrgovci in ljudje jim morajo biti še hvaležni, da sploh vino vzamejo. Torej ogromni večini slovenskih vinogradnikov ni baš postlano z rožami, a mirno trdimo, da bo še slabše, ako pravočasno — in to hočem reči: v par letih — popolnoma ne preustrojimo naše proizvodnje in prodaje.

Vzroki krize

ko najraznovrstnejši. Prvi ležijo v načinu gospodarjenja pri vinogradnikih samih, drugi so v razvoju vinarstva v Jugoslaviji ter v zboljanju prometa in prometnih sredstev, tretji vzroki krize so v produkcijski, gospodarski in trgovinski politiki držav s pretežno vinorodnimi pokrajinami — Italija, Grška, Francija, Španija; deloma Madžarska in Nemčija ter Avstrija. Četrto skupino vzrokov krize tvori gospodarsko-trgovinska politika držav, kjer bi slovenski in jugoslovanski producenti vina zamoželi plasirati svoje blago; to so deloma Avstrija, nadalje Češkoslovaška in Poljska. Govorimo tukaj seveda o vinih in ne o destilatih ali pa o eksportu grozdja!

Domači vzroki krize

slovenskega vinogradništva so: velika razkisanost male vinogradniške posesti, individualni način pridelovanja vina in neorganizirana prodaja. Ogromna večina slovenskih vinogradnikov ima namreč le vinograde v obsegu od 1/2 do 2 arov. Kar je večje, je v rokah meščanov in tujecev. Na takšni posesti se pa z dosedanjim načinom gospodarjenja zelo skromno in težko živi, pač lahkó — umrje. Edini kapital pri teh podjetjih je zemlja — in ta je čisto s hipoteko obremenjena — in lastna delavna moč. Če glede orodja za obdelovanje vinograde in sredstev za sodobno kletarstvo pa ali popolnoma manjkajo ali pa so nedostopna. Je tudi razumljivo: saj se ne more obrestovati najskromnejši inventar in lastnik ne more tudi investirati, ker je že navadno vsaj od aprila živel na račun pridelka, ki ga upa dobiti v oktobru. Takšni vinogradniki životarijo in morajo le životarijo, ki je »dobrih letinah« in ob dobrih cenah; sicer pa je skrb, pomanjkanje in trpljenje njihovo stalno tovarišstvo. K temu rednemu položaju prihaja v teh letih še nova težava: vinogradi pesajo, ker so se pred 20—25 leti izvršili nasadi postarjali, izrodili in izživel. Treba jih bo obnoviti. Za sistematično obnovo pa ti vinogradniki potrebnega investicijskega kapitala nimajo. Nimajo pa tudi potrebne kredite. Velika socialno-gospodarska naloga države in oblasti bo, da ta krediti te vrsti vinogradnikom preskrbi.

Naš slovenski vinogradnik pa je na slabšem napram dalmatinskemu, srbskemu in banatskemu, ker je njegova zemlja manj plodna, podnebje mnogo neugodnejše, zato produkcijski stroški večji, njegova konkurenčna sposobnost torej zmanjšana. Povprečno lahko računamo, da so stroški za pridelovanje in kletarjenje pri dalmatinskem vinu in tudi pri banatskem najmanj eno tretjino manjši kot pri našem. Da ne govorim o Južni Srbiji, kjer se je vinarstvo začelo šele razvijati. Da se celo med nami po mestih odpirajo dalmatinske kleti in točijo banatska vina, je vzrok samo v dejstvu, ker slovenski vinogradnik ne more prodati po ceni, kakor njegov konkurent, ker bi imel direktno izgubo.

Poleg vsega tega si kvari dobro ime in sloves svojih vin naš vinogradnik še s poldivje rodniimi trtami: šmarnica ali direktor, klinika, samorodni trs in kakor se že to prokletstvo pravega vinogradništva in nesreča konzumenta imenuje. Tudi s preozgodnjim trgatvijo zelo velik del slovenskih malih vinogradnikov direktno škoduje sebi in celotnemu slovenskemu vinarstvu.

Drugi vzroki krize

Razen naštetih in obravnavanih domačih vzrokov pa prebija slovensko vinogradništvo v vedno večjo krizo tudi radi okolnosti in faktorjev, ki so izven njega. Zboljane prometne zveze omogočajo hitrejši in cenejši prevoz raznih jugoslovanskih vin k nam, da izpodirajo domača na tleh ožje domovine. Cenejšje delovne moči in že prej našteje okolnosti povzročajo nižje produkcijske stroške pri teh vinih. Večja rodovitnost trte vlad boljše zemlje in topeljšega podnebja pa tudi stori svojo! Povrh so nas nekateri kraji v Srbiji prekosili v zadržni organizaciji produkcije in prodaje vina.

Druga države

so imele tudi s svojim vinogradništvom težke krize in naravnost katastrofe. Tako n. pr. Grška, Italija in Francoska. Grška je pred okroglo 20 leti preživela svojo težko vinski krizo in sedaj se vinogradništvo specializira na izvoz specialnih težkih vin in še bolj starega grozdja, bodisi v obliki cibeb, rozin in korint, bodisi moderno spaketiranega grozdja.

Francija je imela po obnovi svojih vinogradov tudi svojo silno krizo vlad nadprodukcije, ki jo je izdatno povečala severnoafriška njena kolonija Alžir, ker producira okroglo eno tretjino francoskega vina. Znana so naravnost revolucionarna zborenja, kjer se je zbralo recimo v Orleansu na 120.000 vinogradnikov — maloposestnikov in vinjarjev — pa so zahtevali od vlade nova pota. In našla so se. Marsikaj od tam je tudi za nas poučljivo in priporočljivo v organizaciji produkcije in prodaje. Sedaj ravno s tem in s svojo trgovinsko politiko uspešno nastopa celo med nami s svojim konjakom in s svojimi specialitetami.

Avstrija, Nemčija, Češkoslovaška in Poljska pa kot uvozne države vodijo gospodarsko politiko, da znižajo uvoz kmetijskih produktov v obče, vina in vinskih izdelkov pa še prav posebej. Povrh so gospodarsko, finančno in politično veliko bolj odvisne od Francije in Italije, ki jim seveda v trgovinskih pogodbah vsiljujejo svoje vino in vinske izdelke. Tu je konkurenca zelo težka in če naši vinogradniki temeljito ne reorganizirajo svoje produkcije in prodaje, naša vlada pa se ne potrudi, da sklene ugodnejše trgovinske pogodbe, kakor jih je do sedaj.

Izhod iz krize

Da pride slovensko vinogradništvo kolikor toliko iz krize in ne zaide v par letih v katastrofo, je potrebno predvsem, kar sem mestoma že označil, pregledno in pozitivno pa povem tukaj: znižati bremenja, reorganizirati produkcijo in prodajo, in to svrhu preskrbeti in organizirati kapital in končno več pažnje pokloniti vinogradništvu pri sklepanju trgovinskih pogodb.

Podrobnejše obsega ta program sledeče: Naši vinogradniki so bili zadnja leta s direktnimi davki

— državnimi, okrajnimi in občinskimi — preobloženi in davčni uradi so z nekako strastjo obremenjevali ravno vinogradnike. Kar kljub ujam ni vzel zemljiški davek z dokladami, to je pobrala ravno pri vinogradniku osebna dohodnina ter vinski davek. Vinogradnik je imel za svoja plačevanja same težave pri napovedi in pri kontrolnih listih.

Splošno potrebna obnova naših vinogradov, ki se bo morala izvršiti v par letih, pa se naj izvrši res strokovnjaško. Izkušnje — dobre in slabe — naj se v polni meri uveljavijo. Ker obnova brez organiziranega javnega kapitala ni mogoča, bodi pri podelitvi kredita pogoj sistematska, strokovna obnova vinograde.

Brezpogojno se iz vinskih krajev mora izrebiti šmarnica ali direktor ter onemogočiti kvarjenje ter pančanje, dovoliti je le strokovno sladkanje. Pregledna trgatve naj bi bila zabranjena, vino od prezgodnje trgatve izločeno iz prodaje. Sortiranje pri trgatvi po vrstah in kvaliteti bodi obvezno. Dokler bomo imeli vsak svojo stiskalnico in v pomankljivi kleti še bolj pomankljivo kletarsko orodje in sredstva ter bomo črno in belo, rano in pozno, šmarnico, portugalko in rizling imeli v enem sodu, je vse govorjenje zastoj.

Zadržna organizacija

našega malega slovenskega vinogradništva je edina rešitev in sicer zadržna produkcija in zadržna prodaja. Pri zadržni prodaji pa mislim na našega slovenskega gostilničarja ravno tako, kakor na vinogradnika. Začetke v tem oziru imamo, toda to so le začetki, do potrebne popolnosti je še daleč!

Kakor imamo v sadjarstvu vrste, ki jih v posameznih krajih posebej gojimo — tudi tukaj je še mnogo nepopolnosti! — kakor imamo pri govedoreji in konjereji za kraje in podnebje ter gospodarske okolnosti primerne pasme, tako moramo v slovenskem vinogradništvu ustvariti pri vinskih tip kot povprečna konzumna vina (Halozan, Ljutomerčan, Pohorčan, Posavčan), ki bodo doma in v tujini leto za letom približno enaka. To edino nas napravi konkurenca zmožne. K organiziranim zadrugam — fare odnosno geografsko-gospodarske enice — kot dopolnilo pridejo potem lokalne centrale za določeni vinski tip ter zadrge naših gostilničarjev in novinskih naših okoliš — Gorenjska, Koroska, Savinjska in Dravska dolina. — Dobro delujočim takšnim zadrugam producenta pa je podlaga vinogradniški kataster, kjer ima zadruga točen pregled vinogradnikov ter o množini in kvaliteti vina. Samo s takšnim dobro organiziranim vinogradništvom bomo obdržali in izpolnili domači trg ter bomo zamožni stopiti tudi preko naših meja ter si osvojiti vsaj deloma že izgubljeni vinski trg v Srednji Evropi. Vinski in zadržni strokovnjaki bodo imeli veliko in naporno delo, ki bo uspelo le, če bo za to razumevanje. Kdor pa hoče gospodarsko živeti, mora nas tudi razumeti, razumeti svojo bodočnost! Naši malenkostni vinski seimi nas ne rešijo, tarranje tudi ne: trdo je treba zgrabit za delo in gledati resnici v obraz. Resnica pa je ta: brez temeljite organizacije gre naše slovensko malovinogradništvo v bedo, smrt in gospodarsko suženstvo, z reorganizacijo pa ostanemo gospodari na svoji zemlji in bomo vsaj skromno in pošteno živeli.

BILANCE IN POSLOVNA POROČILA

Hrvatska katoliška banka v Zagrebu izkazuje pri kapitalu 5 milj. Din in vlogah 22,6 (20,4) milj. brutto donos 2,85 (2,6) malj. Din. Čisti dobiček znaša 0,9 (0,8) milj. Din.

Tekstina industrija, d. d., Varaždin. Pri kapitalu 6 milj. Din znaša čisti dobiček za 1928 0,1 milj. Din (1927 0,25 milj.).

Jerna-Gabernik, d. d., Beograd. Kapital 10 milj. Din, čisti dobiček za 1928 1 milj. Din (1927 0,02 milj. Din.).

Izplačilo kuponov Blairrovega posojila. Po odločbi finančnega ministra D. Štev. 4063 z dne 25. januarja 1929 posredujejo izplačilo kuponov gornjega posojila od obveznic serije »A« in »B« vsem lastnikom, ki se nahajajo na teritoriju naše države, davčne uprave. Na to so lastniki imenovani obveznic opozarjajo s pripombo, da se morajo kuponi oddati davčnim upravam s prijavi v duplikatu, v katerih treba navesti serijo in številko kuponov in njihov nominalno vrednost v dolarjih.

Poziv vsem delničnim družbam s sedežem v ljubljanski oblasti. Delniške družbe s sedežem v ljubljanski oblasti se pozivljajo, da predložijo podpisnemu nadzornemu oblastu v 14 dneh, ko se je po statutnem določilu vršil redni občni zbor za minulo poslovno leto, računski zaključek (bilanco in račun izgube in dobička) ter po družbenem vodstvu overjen pregled zapisnika o obnem zboru, ki je odobril letne račune. Računski zaključek morajo objaviti družbe z delniško glavnico večjo od 1.000.000 dinarjev v Uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti in tudi v Službenih Novinah v Beogradu; v Jutični objavi je treba navesti višino in izplačilo dividende. — Veliki župan ljubljanske oblasti: dr. Vodopivec, l. r.

Zima in zaposlenost industrije. Letošnja izredno ostra zima je zelo škodovala gospodarstvu. Tako je zaradi prometnih težko postal nabava potrebne premoga za marsikatero industrijo zelo otežkočena in je bilo primorano marsikatero podjetje zaposliti delavstvo, da jih ni bilo treba reducirati, drugje. Tudi v dobavi električne struje so se pojavile težkoče, kar čutilo velika industrijska podjetja, n. pr. Vevče, Strojne tovarne itd. Električna centrala Fala se je morala zateči k kalorični rezervi. Več industrij je manj zaposlenih in s tem je prikrščen tudi zaslužek delavstva. Tako so n. pr. Ruše, ki izdelajo dnevno 10 vagonov karbida, produciranje samo 1 vagon. Pričakovati pa je izboljšanje vremena tudi izboljšanja v industriji.

Likvidacija. Prva hrvaška tovarnica limenih bravarskih proizvodov i pocinčona, d. d. Zagreb-Zavrnica. Pri kapitalu 0,45 milj. Din je znašala izguba za 1928 0,3 milj. Din.

Nova gospodarska revija. V Beogradu je izšla že 8. številka nove gospodarske revije »Narodno blagostanje« z zelo pestro in zanimivo vsebino. Urejuje jo znani gospodarski strokovnjak dr. V. Bajkić. Uredništvo se nahaja v Beogradu, Vasina ul. 13. Naročnina znaša: do konca marca 1929 40 Din, do konca junija 1929 100 Din in do konca leta 1929 240 Din.

Samostojni odsek za perutinarstvo in kunečere Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani se je obnovil v seji glavnega odbora Kmetijske družbe dne 21. febr. 1929. Ta odsek je deloval do vojne, ki je ustavila tudi delovanje tega odbora. Sedaj po vojni se je pa pokuzala zopet potreba za smoteno pospeševanje perutinarstva kakor sploh male živinoreje, zlasti pa kunecev. — Občni zbor samostojnega odbora za perutinarstvo in kunečere Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani se bo vršil v

nedeljo dne 3. marca ob desetih dopoldne v družbenih prostorih na Turjaškem trgu št. 3/1. s sledečim sporedom: 1. Poročilo o obnovitvi perutinarstva in kunečerejskega odbora, 2. prečitane pravilnika, 3. volitev odbora, 4. določitev letnega prispevka, 5. prireditve perutninske razstave in kunecev, 6. slučajnosti. — Vabimo vse rejce in prijatelje perutnine in kunecev, da se množestveno udeležijo obnega zbora in pokažejo s tem, da jim je v resnici leželo na vzajemnem in smotnem pospeševanju teh dveh važnih panog našega kmetijstva. Pred zborovanjem se bodo sprejemali novi člani.

Izvoz perutnine in divjačine v manjših pošiljkah. Nekateri manjši podeželski izvozniki perutnine in divjačine se pritožujejo, da je izvoz tega blaga znatno otežkočen po določilu, da mora vsaka, še tako mala pošiljka za izvoz, biti pregledana na oddajni postaji po živinodravniku. Tak postopek zelo podraži izvozne stroške in ovira izvoz pridelkov, ki tvorijo važno izvozno postavko Slovenije. Perutnina, oziroma divjačina, je itak pregledana na obmejni postaji po obmejnem veterinarju, zato bi moral ta pregled zadostovati. Kmetijska družba je na tozadevno pritožbo izvoznikarjev poslala kmetijskemu ministru vlogo, v kateri se zavzema za to, da se ta veterinarski pregled za manjše kot vagonске pošiljke omeji na že veljavni pregled na obmejni postaji.

Nova delniška družba. Dr. Beno Sabothy, odvetnik in Kranju, je dobil dovoljenje osnovati novo delniško družbo z imenom »Kokra«, tekstilna d. d. s sedežem v Kranju. Osnovna glavnica znaša 0,5 milj. Din in je razdeljena v 5000 delnic po 100 Din (na prinosnika). S sklepom občnega zbora se more zvišati na 2,5 milj. Din.

Občni zbor Voike, d. d. v Ljubljani se vrši 11. marca ob pol 13 (bilanc 1927, 1928).

Finansiranje konzuma. Pokret za finansiranje konzuma se razširja v naši državi. Tako se snuje tudi v Sarajevu zadruga za finansiranje konzuma po vzgledu drugih mest.

Produkcija bakra. Lani je znašala produkcija bakrene rude v naši državi 327.748 ton (1927 pa 288.040), produkcija sirovega bakra pa 15.086 ton, 1927 12.863 ton. (Rudarski in plavžarski vestnik).

Uvoz gramofonskih plošč iz Nemčije v Jugoslavijo je znašal lani 348.000 komadov, 1927 pa 255.000 komadov. Skupno je znašal lani nemški izvoz 10,5 milj. komadov, 1927 7,1 milj.

Informativen izlet gospodarskih krogov v Anglijo. Jugoslovanska Express Agencija d. d. v Zagrebu, Trg Kralja Tomislava 17, priredi letos spomlad izlet gospodarskih krogov v Anglijo in Škotsko. Izlet bi trajal 21 dni in bi znašali stroški približno 8000 dinarjev. Izlet bo organiziran tako, da bo udeležencem omogočen poset vseh važnejših gospodarskih centrov pod vodstvom strokovnjaka. Interesenti naj prijavijo svojo udeležbo navedeni agenciji neposredno, kjer dobijo tudi potrebne informacije.

Borza

Dne 27. februarja 1929.

DENAR

Devizni promet je bil danes znaten. Narodna banka je intervenirala v devizah Curih, Berlin in Praga, dočim je bilo privatno blago zaključeno v devizah Trst, Newyork in Dunaj. Tečaji so v glavnem neizpremenjeni.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

27. februarja 1929.

	povpraš.	pon.	sredn.	sr. 26. 11.
Amsterdam	—	2282,25	—	—
Berlin	1350,50	1353,50	1352, —	1352,50
Bruselj	—	791,44	—	—
Budimpešta	—	993,47	—	992,50
Curih	1095,40	1097,40	1095,90	1095,90
Dunaj	793,60	802,60	801,10	—
London	—	276,52	—	—
Newyork	56,76	56,96	56,86	56,86
Pariz	—	222,63	—	—
Praga	168,53	169,33	168,93	—
Trst	297,20	299,20	298,20	298,15

Zagreb. Amsterdam 2279,25—2285,25, Berlin 1350,50—1353,50, Budimpešta 991,97—994,97, Curih 1094,40—1097,40, Dunaj 799,60—802,60, London 276,12—276,92, Newyork 56,76—56,92, Pariz 221,63—223,63, Praga 168,53—169,33, Trst 297,25—299,25.

Beograd. Berlin 1850,50—1853,50, Budimpešta 991,97—994,97, Bruselj 789,94—792,94, Curih 1094,60—1097,40, Dunaj 799,60—802,60, London 276,12—276,92, Newyork 56,76—56,96, Pariz 221,63—223,63, Praga 168,53—169,33, Trst 297,25—299,25, Bukarešt 34,50.

Curih. Beograd 9,1275, Berlin 123,58, Budimpešta 90,60, Bukarešt 3,095, Dunaj 73,075, London 25,2325, Newyork 520, Pariz 20,31, Praga 15,4025, Trst 27,2225, Sofija 3,75, Varšava 58,28, Madrid 80,20.

Dinar notira: na Dunaju (deviza) 12,48, v Londonu, Newyorku in v Pragi neizpremenjeno.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 125 den., Prastrediona 930 den., Kreditni zavod 170 den., Vevče 105 den., Ruše 260—280, Savbna 50 den., Sešir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar 427,50—428,50 (429), kasa 427—428 (427), termini: 8. 430—432 (431), 4. 433,50—434 (434), 5. 435—437, 11. 459,50—461, 7% inv. pos. 90—91 (89), agrari 54—55, Bančni pap.: Hipo 55,50—55,75 (55,25—55,50), Poljo st 17,25—17,50 (17,50), Kred. 98 den., Jugo 92—93 (92—93), Lj. kred. 125 den., Medjun. 57,50 den., Prastred. 930 den., Srpska 154,50—156 (153), Zem. 132,50—135, Ind. pap.: Gutmann 200—205 (200), Slavonit 5—5,50, Slavex 102—105, Danica 157—160, Drava 460 bl., Seferana 480—495, Osj. ljev. 180—190, Brod. vag. 300—320, Union 200—215, Isis 21—23, Ragusea 500—505, Trbovlje 472,50—475 (475—480—474), Vevče 118 den., Piv. Sar. 210—220.

Beograd. Narodna banka 7410—7450, Izvozna banka 980—950, Belgr. zadruga 7000, 7% inv. pos. 91 (213 200), agrari 53,50—54,50, vojna škoda 424,50—424,75, 3. 429,25—430, 4. 433, 12. 460—461.

Dunaj. Podon-savska-jadran. 88,10, Wiener Bankverein 25, Bodencredit 109,25, Creditanstalt 58,65, Escomptes. 23, Zivno 141,95, Gutmann 24,75 den., Mundus 193,25, Alpine 39,40, Trbovljska 58,05, Kranj. ind. 32, Prager Eisen 473,5, Rimna Murany 122,85.

Žito

Kakor je bilo pričakovati, so danes cene pšenice nekoliko nazadovale, vendar zaenkrat ni pričakovati močnejšega padca cen, ker se je položaj na inozemskih tržiščih ustalil. Gornjebaška pšenica notira 247,50 nakl. post.; promet je nekoliko popustil. Za koruzo je trajno malo zanimanja in vojvodinsko blago za Slovenijo še vedno ne konvencira. Ugodnejša je cena inzulanke, ki velja 280

medjimurska nakl. post. Oves in ječmen sta čvrsta, vendar je za te proizvode povpraševanje sporadično. Pšenična moka je v zvezi s pšenico nekoliko cenejša, vendar ne izkazuje znatnejšega prometa.

V Ljubljani notirajo:

Dež. pridelki (vse samo ponudbe, slov. post., plač. 30 dni, dobava prompt): pšenica bč 80 kg. 2% 305—307,50, marec 810—812,50, april 815 do 820, maj 822,50—825, koruza ameriška 845, bč 80 kg. primerno suha 310—312,50, soržica 50% rži in 50% pšenice, fko Domžale 285—290, moka 0 g vag. bl. fko Ljubljana, plač po prejemu 420—425.

Zaključkov ni bilo. Tendencia neizpremenjena.

Novi Sad. Pšenica bč. 245—247,50, ban. 237,50—242,50, par. Vršac 240—242,50, sr. 247,50, oves bč. 247,50—252,50, sr. 247,50—252,50, koruza bč. 260—265, 3. 270—272,50, 4. 277,50—280, ban. 260—262,50, sr. 262,50—265, 3. 270—272,50, rž 3. 4. 5. 277,50—280, ječmen bč. 255—260, p. 270—280, moka 0g 342,50—352,50, št. 2 322,50—332,50, št. 3 302,50—312,50, št. 6 277,50—282,50, št. 7 262,50—267,50, št. 8 207,50—217,50, otrobi 182,50—187, Promet: 27 vag. pšenice, 40 koruze, 12 moke, skupaj 79 vag.

Živina

V Pragi je bilo prignanih 15. t. m. 1161 glav goveje živine, od tega 15 bikov iz Jugoslavije, ki so bili prodani po 6,40 Kč za kg žive teže. Na praškem sejmu je bilo prignanih 6800 glav, od tega 570 špeharjev iz Jugoslavije, ki so notirali 10—11 Kč za kg žive teže. Nadajje so bili prodani 204 zaklani jugoslovanski špeharji po 13—14 Kč za kilogram.

V Milanu notirajo: voli I. 4,80—5,20, II. 4,10—4,70, III. 3—3,80, krave I. 4,20—4,90, II. 3,40—4,10, III. 2,30—3, bikli I. 4,40—4,80, II. 3,50—4,20 lire za kg žive teže.

Opeka in cement. Letos se obeta zopet živahna gradbena sezija. Ze v jeseni so napravile opekarne več znatnih sklepov in zanimanje za blago je znatno. Izgledi so dobri. Stanovanjsko vprašanje še ne bo kmalu rešeno. Stavbnih kreditov je precej na razpolago. Ne bodo pa se gradile toliko večje stavbe kakor manjše; sezija za velike stavbe je že večinoma ponehala. Sedaj notirajo fko tovarna v Ljubljani zidaki 560 Din 1000 kom. in strešniki 1 Din po komadu. Cement notira v Ljubljani 50—54 Din za 100 kg po provenienci in kvaliteti.

Človek in paragraf

ZENSKÉ.

Vsaka reč, kar je prav, ampak kar je preveč, je pa preveč! — tako je dejal zadnjič stric Jože, ko so ga klicali na sodnijo za pričo. Stric Jože ima namreč ženo Marjano, kateri se je zadnjič strgala jopica. Nesla je Marjana jopico popraviti Pepci. Ko je Marjana prišla čez par dni povprašat zastran jopice k Pepci, če je že popravljena in kako in sploh — je Pepca rekla, da je že, toliko stane in tako. Marjana pa ni imela denarja ali pa ga je tudi imela — plačati Pepci ni nič marala. In Pepca, ki se le z delom svojih rok preživlja, jopice ni hotela izročiti prej, predno ji gosa ne izplača zasluženega plačila. Marjana pa huda, kar joj je tekla k advokatu in je Pepco tožila, češ, da ji je poneverila jopico. Na sodniji se je kajpak izkazalo, da gre le za spor radi plačila, naj se ženski vsled tega drugod pomenita. Pepca je bila oproščena, Marjana pa bo poleg malenkostnega popravila jopice zdaj plačala še mastne stroške nepotrebne pravde. Oh, te ženske, je vzkliknil stric Jože in zmajal z glavo.

SOSEDA.

Pred sodnika sta stopila Miha in Primož, sosed mejaša. Pa pove Miha: »Tisti četrtke sem sekal smreke in hraste na svojem vrtu. Moji sosed Primož ni bil zadovoljen, da sekam v bližini meje stoječo smreko in je vpil, da stoji smreka na njegovem, čeprav ni res. Povedal sem mu zatorej, da je smreka moja in naj bo tiho in pri miru in naj me pusti. Sam župan je mejo tako določil in je zapisana v map. Tako sem dejal Primožu in mahal mirno dalje s sekiri v smreko. Primož pa me je začel grdo zmerjati in prosim slavno sodišče, da to reč uredi in prime dedca za široki gobec.« — »Oče, tako pa ne, gobec bo drag!« opominja zagovornik. »Astn, saj nisem rekel gobec, sem le mislil oné, ja! No, je rekel takrat Primož, da kradem, da ravno tako kradem, kakor stari Bunča. Vejo, gospod sodnik, Bunča je bil oče moje žene, tako rekoč moj posestni prednik. Še njega v grobu ne pusti pri miru, tak je falot ta Primož. Kaznujte ga! Pa fest ga prišraufajte, da bo pomnil. Ja, pa še to: s smrkovcem me je obkladal, da bi ga vr... a ne, oné sem mislil. In potlej je prišel s palico nadme, mahal je z njo in mi žugal, hoteč me udariti. Glih komaj da me ni. Saj življenja nisem varen pred njim, ko je tak cepec!« Tako je zaključil vneti mož, Primož pa je kajpak naslikal povsem drugo podobo. In zdaj razsojaj! Sodnik je oba huda sosedu lepo poutil, naj bosta pametna in naj gresta v miru domov, naj se več ne tožarita, ker so to tako malenkostne stvari, ki le po nepotrebnem pov

Sveta življenje in vrvenje

Ali sme v svojem stanovanju vsak, kar hoče?

Ce izvamemo kmetsko prebivalstvo, stanuje 99 odstotkov ljudi z drugimi, tujimi ljudmi pod eno streho. Kjer so stanovanja ločena po lastnih, zaprtih hodnikih in so ljudje resnično izobraženi, bi taka skupna stanovanjska ne bila nič posebno hudega, če bi se ljudje ne držali načela, da so v svojem lastnem stanovanju sami gospodarji in smejo, kar hočejo. V stanovanjski hiši, kjer prebivajo vsi ljudje, dejansko ni nihče neomejen gospodar niti med lastnimi štirimi stenami. Stene in stropi prepuščajo glasove in hrup, ki utegnejo sosedovalec pomeniti kršitev nujno potrebne miru in počitka. To se pravi, če jaz brezobzirno izkoriščam svojo pravico do poljubnega početja v svojem stanovanju, kršim s tem enako pravico sosedovalec, ki bi takrat, ko jaz hrumim — pojem, žvižgam, igram na kako glasbilo, plešem, loputam z vrati itd. — radi duševno delali ali počivali. Pravice pa imamo vsi enake, ker sorazmerno vsi enako plačamo. Tudi hišni gospodar sam v tem pogledu nasproti najemnikom ne more imeti nobenih predprav.

Ce v stanovanjski hiši vsak dela, kar se mu poljubi, postane taka hiša prava blaznica odnosno mučilnica za mirne in bolehe ljudi. Hišni redi preprečujejo sicer najhujše hrupne sredi noči (iztepavanje in podobno). Toda poleg tega ostane še sto prilik in načinov, da se sosedom prizadevajo peklenke muke. Razen tega ostajajo hišni redi mnogokrat samo na papirju.

Ljudje, ki iz navade ali iz dolžnosti vstajajo rano, ne pomislijo na tiste, ki jim je jutranji počitek nujno potreben. Storkljajo, predstavljajo ali prerivajo stole, loputajo z vrati in tako marsikoga prikrašajo za par ur krepilnega spanja. Da se v gospodinjskih preko dneva več ali manj hrupno opravlja potrebno delo, je ob sebi umljivo in mora s tem vsak računati, dasi bi se dalo marsikaj opraviti tišje, nego se to dejansko godi. Ni pa tako s hrupom, ki ga napravljajo vaje na razna glasbila, gramofoni in vsi mogoči otroški glasbeni instrumenti, ki jih je mogla izumiti peklenka domišljija zasluzka željne industrije. Tu bi se morale pravice izvršujočih stanovalcev na vsak način omejiti, da ne bi jim bili sosedje izročeni na milost in nemilost.

Enako neprijetni kakor zgodnji vstajalci so ljudje, ki hodijo bolj ali manj pozno spat. Glasbo in podoben hrup prepovedujejo po 10 zvečer že hišni redi. Toda trde hoje, glasnega govorjenja, prerivanja pohiščva, loputanja z vrati si ljudje v svojem stanovanju tudi o polnoči ne dajo prepovedati. »V svojem stanovanju sem jaz gospodar in storim, kar hočem!« In tako izgubi marsikdo, ki ima nujno odmerjen čas za počitek, in marsikdo, ki je bolehen in slabih živcev, po dve do štiri ure nočnega počitka. To je kruto in nesocialno.

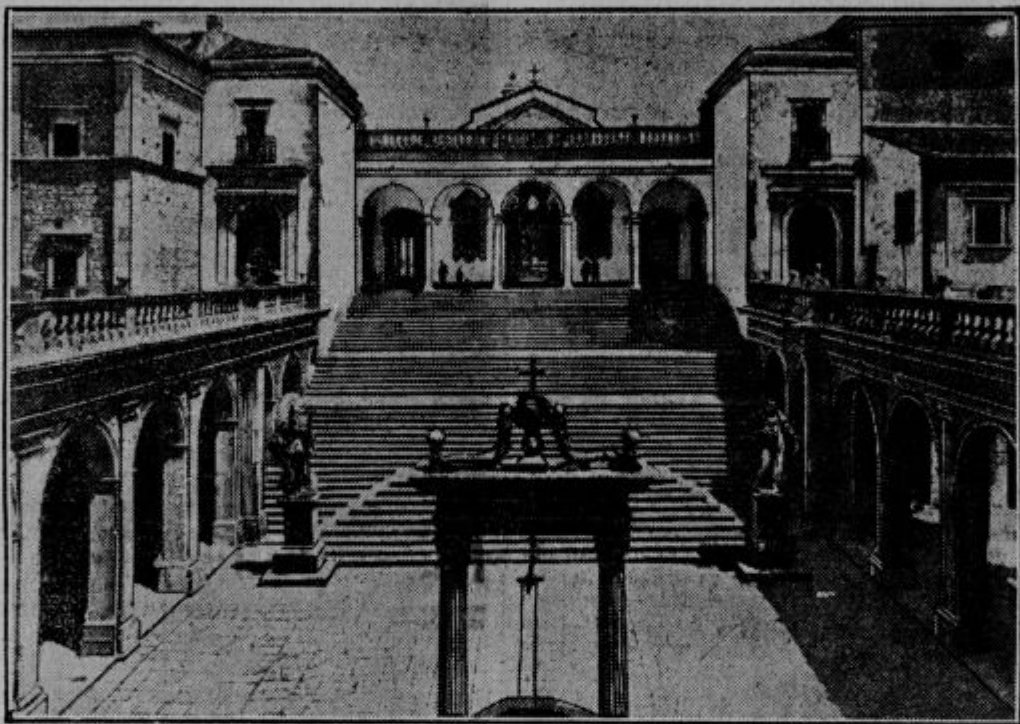
Treba bi bilo nekake splošne akcije, nekakega splošnega sporazuma, da bi se te razmere po stanovanjskih hišah, ki postajajo v vedno večji meri dom stotisočev, pametno uredile tako, da ne bodo ljudje drug drugemu v muk. Posameznik tu ne zmore ničesar. Kvečjemu se izpostavi očitku, da je nesramen in nor, če prosi nekoliko obzirnosti. Posebno ljubozni sosed ali soseda bo pa rekel: »Sedaj pa še navlaš!«

Stanovanjske hiše so svet zase, omejen in tesen, tako da je mirno življenje vsakega stanovalca odvisno ne samo od hišnega reda, marveč predvsem od dobre volje vseh sosedovalec. Treba je torej medsebojne dobre volje do obzirnosti nasproti sosedom. Tu velja, kar je pisal že stari Knigge o lepem, prijaz-

nem občevanju z ljudmi: »So majhne prijaznosti, ki smo jih dolžni tistim, s katerimi živimo v isti hiši ali ki smo njihovi sosedje; prijaznosti, ki se zde ob sebi neznatne, ki pa vendar služijo v to, da se ohrani mir in da nas ljudje vzljubijo; zato jih ne smemo opuščati. Sem spadajo šum in hrup, loputanje z vrati ponoči in podobno.« Še lepše in enostavnejše pravilo postavlja krščanska pravica: »Česar nečeš, da bi ti drugi storili, tudi ti nikomur ne stori.« (Knigge im Mietshaus, Germania, Berlin.)

Pariške obsojenke pomiloščene na dosmrtno ječo

V Franciji v moderni dobi nad ženskami ne izvršujejo smrtno obsodbe. V zadnjem času so čakale na običajno pomiloščenje štiri na smrt obsojene morilke, med temi Jugoslovanka Kureševa. Ker pomiloščenja izredno dolgo ni hotelo biti, je javnost domnevala, da se državni predsednik topot ne namerava držati običaja in da bo prišlo do izvršitve razsodbe. Dne 25. t. m. je pa državni predsednik Doumergue podpisal pomiloščenje na dosmrtno ječo za vse štiri obsojenke.

Samostan Montecassino, v italijanski provinci Caserta, se pripravlja na sprejem papeža Pija XI. Samostan — ki ga je l. 529. ustanovil sv. Benedikt, slavi letos svojo 1400-letnico in ob tej priliki ga obišče Pij XI.

Luka za letala na visokem morju

Ameriška tvrdka Armstrong Seadrome Development Comp. v Wilmingtonu (Delaware) začne v najkrajšem času graditi plavajoče letališče sredi Atlantika med New Yorkom in Bermudskimi otoki. Na letališču bodo poleg delavnic velik hotel, restavracija in blagovna skladišča. Službeno osebje na tem oceanskem letališču bo znašalo 43 mož. Velika bo posebno brezlična brzojavna služba za obveščanje letal.

Letališče bo dolgo 1200 čevljev, na sredi široko 400 čevljev, na obeh koncih pa po 200 čevljev. Za zgradbo bodo porabili 6000 ton jekla in 2000 ton železa. Letališče bo pritrjeno na posebnih bojah, ki bodo zasidrane z verigami, katerih dolžina bo znašala nad 21.000 čevljev. Posebni hidravlični stroji in druge naprave bodo omogočile, da valovi letališča ne bodo metali sem in tja. Ta umetna vmes-

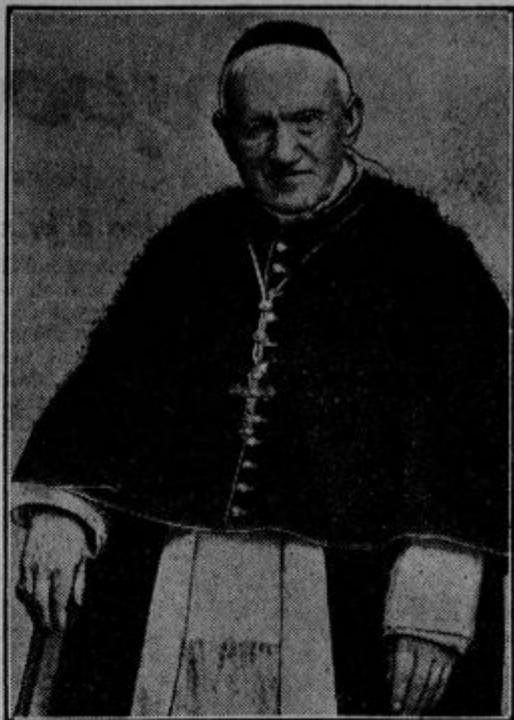
na postaja na visokem morju naj letalom omogoči, da morejo brez prevelikih naporov in nevarnosti obratovati med Ameriko in Evropo.

Zakaj nezgode?

V Nemčiji imajo te dni »protinezgodni tedenci«: »Reichs-Unfall-Verhütungs-Woche« ali kratko Ruwo. Prirejajo se predavanja, izdajajo plakati in vrši vsestranska propaganda za omejitev nezgod, ki jo podpirata šola in celokupno časopisje. Do te vojne proti nezgodam Nemcev ni dovedla kaka sentimentalnost, marveč ogromne izgube na ljudeh in premoženju, ki jih povzročajo nezgode. Vsako leto zahtevajo nezgode v Nemčiji 24.000 človeških življenj; nezgodne rente prejema nad en milijon ljudi, odškodnine za življenje in poškodbe znašajo dve milijardi mark ali okroglo 26 milijard dinarjev; škoda na rečeh pa znaša tri milijarde mark! Brez dvoma se pripeti veliko nezgod vsled premajhne pazljivosti ljudi v službi, na potu in doma. Ruwo ima namen vcepiti ljudem potrebno previdnost in pazljivost in tako razbremeniti nezgodno zavarovanje, ki leto za letom požira velik del narodnega premoženja. Migljaj tudi za nas!

Ponesrečeno operacijo meč plača kirurg

Dne 25. februarja se je pred civilnim sodiščem v Parizu končala pravda zaradi ponesrečene operacije meč. O tem smo svoj čas že poročali: Neka modistka se je hotela poročiti. Zenin je večkrat omenil, da jo kaze predebela meča. Nespametna ženska je šla nato k nekemu kirurgu in ga prosila, naj ji meča operira. Le-ta je operacijo izvršil — na

Kardinal Andrej Frühwirth, najstarejši nemški cerkveni knez, je težko obolel. Rojen je bil l. 1845. Od l. 1880. do 1891. je bil provincial dominikanskega reda v Avstriji, nato tri leta redovni general, od leta 1907. do 1916. papežev nuncij v Münchnu; kardinal je postal leta 1915.

razen ob lepem vremenu, če je morje gladko; če je burno, se žival drži dna. V romanu divja silen vihar. Rad bi poznal pomorščaka, ki je ob velikem viharju kdaj videl morskega psa. Potem pade mrljč čez krov in sedaj je takoj osem morskih volkov skupaj, »ki so z groznim, na miljo daleč slišnim hrustanjem požrili plene«. Pred E. A. Poem je treba ohraniti spoštovanje, toda drugače si tudi mali Moric ne predstavlja volčje južine. Dolga leta sem brodaril po južnih morjih. V Kalifornijskem zalivu sem našel nekoč ob lepem vremenu 45 morskih volkov, ki so sledili ladji; mladiči smo imeli svojo šalo z njimi ter smo jim metali kosti nasoljenega mesa. Živali so jih pohlepno goltale, toda čuti ni bilo niti sledi kakega hrustanja, dasi je bilo vse tiho in so bile živali tik ob ladji. — Še nekaj! Poemov kapitan pristane ob Kerguelskih otokih, da bi »v notranji deželi uredil svoje kupčijske posle«. Kergueli so pa docela neobljudeni otoki pod 50. stopnjo južne širine. — Edgar Allan Poe je dobil tako naknadno v pomorstvu, naravoslovju in zemljepisju — nezadostno.

Ponesrečen Tellov strel

V nekem predmestnem varietetu v Parizu je nastopal umetni strellec Limardi. Streljal je skozi prstan, ki ga je držal v roki njegov 22 letni pomočnik. Kroglja je zgrešila cilj in prebila zapetje mlademu pomočniku. Da ne bi vznemiril strelca, je fant obstal, ne da bi bil trenil z očesom. Druga strelska točka je bila, da je imel strellec odstreliti majhen balonček, ki je bil pritrjen na plošči, katero je pomočnik nosil na prsih. Tudi drugi strel je strelca izdal in »prodril prsi mlademu pomočniku, ki se je zgrudil. Težko ranjenega so ga odnesli v bolnico. Ves čas je prosil, naj Limardi ne naznanja, češ, da mu je bil rešil življenje, ker bi bil moral od lakote umreti, ako mu strellec ne bi bil preskrbel službe pri svojem podjetju.

Smešnice

»Zelo se čudim, da je Joža poročil dekleta, ki ima osem sester.« — »Nič se ne čudi, to je sama politika. Tašča razpada na devet majhnih delov!«

*

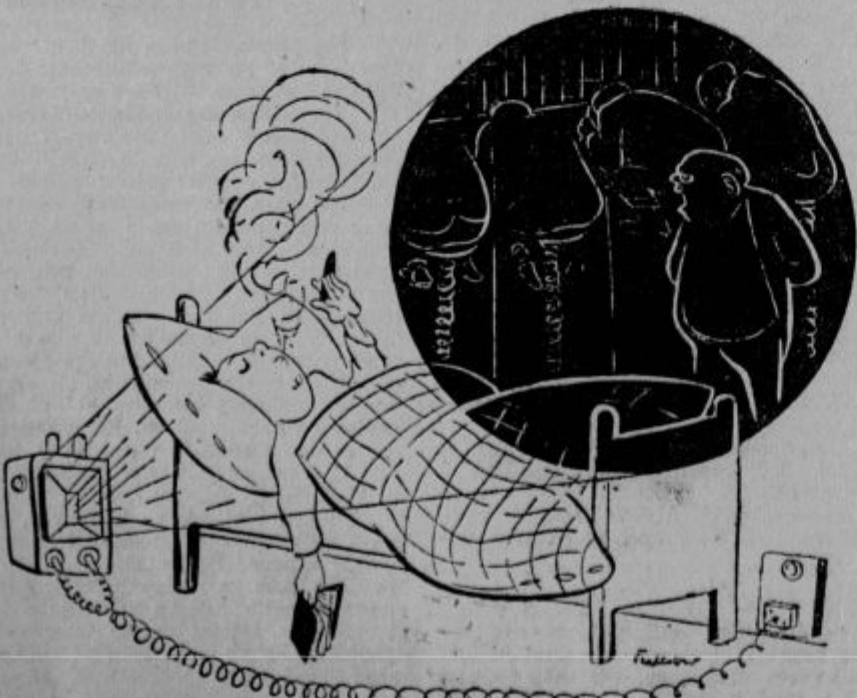
Njen mož je začel kašljati, nevarno kašljati. Ostal je v postelji. Opoldne je prišla žena k njegovi postelji: »Dragec, ne bodi hud. Toda tvoj kašelj me vznemirja. Zato sem telefonirala in sedaj je tu...« — »Zdravnik? Naj le pride.« — »Kakšen zdravnik? Zavarovalni agent vendar.«

*

Kdaj je brivec navidezno žalosten? — Če mu poveš, da tvoja britev doma slabo reže. Kdaj je brivec navidezno vesel? — Če mu poveš, da dobiš v kratkem prima-britev. Kako najlaže spravi brivca v zadrego? — Če ga prosiš, da ti nabrusi tvojo britev.

Karl Schönherr, avstrijski dramatik, je te dni praznoval svojo 60-letnico. Njegove drame igrajo po vseh velikih evropskih odrih.

Delavec na daljavo: »V jedilnici poslušam glasbo na daljavo, v salonu gledam kino na daljavo in tako hočem v bodoče tudi delati samo še na daljavo — iz postelje. Tako delo mi je od nekdaj najbolj prišlo.«